БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 47 (10108) | 1963 оной февралиин 24, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...Й ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ...ХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

...КПСС-эй обкомой ...болжо, промышлен- ...болон барилгын ...үйлэдбэриин арга ...экономическа хү- ...ха талаар област- ...низациин зорилго- ...шалэн 1962 оной ...гүүд болон 1963 ...хүдөө ажахын хү- ...абаһан социалис ...нимэ шухала асуу- ...ргыгээр зүбшэн ...нуудые баталан аба-

...хүдөө ажахын жэлэй ...хай хэлэхэ болоо ...най хүдөө ажахын- ...гай ноябриин Пле- ...нүүдые бэелүүлэн, ...та туйлаа. Тарил- ...барилга һайжаржа, ...кукуруза урда ур- ...таригдадаг болоо. ...1961 онойхидо орхо- ...246 мянган центнер ...ну ехээр абтаа, 1,5 ...даргдаа, бүдүүн тэ- ...нбэгээр бэлэдхэгдэ. ...үүшынхиһээ ехээр ...гдаа.

...гай ноябриин Плену- ...һоор, колхоз, совхо- ...ридаха зургаануд— ...авленинүүд эмхид- ...л һайнтай, дүй дүр- ...ажахын үйлэдбэри мэ- ...ргажалтэд тэндэ хү- ...донхой.

...оной дүн дээрэһээ ха- ...республикын колхоз, ...гдашагүй баян арга ...галеер хэрэглэгдээ- ...тариан ажалай про- ...ахынуудһай эрид ...э шадаагүй. Тиихэ- ...публикымнай колхоз, ...2 ондо мал ажалай ...баха, гүрэндэ худал- ...ургээгүй. Илангаяа ...уд таһалдалтай бай- ...най, Хяагтын үйлэд- ...нүүдэй ажахынууд ...алдаха талаар, Му- ...анскын, Улаан-Үдын ...ажахынууд—һүөөр, ...авлениин ажахынууд ...иин, Зэдын управле- ...д—һооһоор гээгдэл-

...продуктнуудые аба- ...лдаха түсэбэй дүүр- ...лтагаан юуб гэхэдэ, ...хозууд али бүхы ма- ...ойе олошоруулха та- ...ргдамаар юумэ хээ- ...Зарим ажахынуудта ...олошорногүй, харин ...лтагааннина боложо, ...ууд, поршоонхонууд, ...бодо мал, гахайнууд ...Жалһаэ жэлдэ эхэ ...һубайруулдаг ажа- ...һээр. Жэшээлхэдэ, ...тын үйлэдбэриин уп- ...ан Оронго» колхозой ...униэд һубайршаһан ...борилгын шухалын ...нимархүүгээр ханда- ...һа малаа эрид түр- ...хын аргагүй байһа-

...конин бүриһөө хурь- ...тугал абаха, эхэ га- ...дахин поршоонхо- ...хала зорилго олохон ...на бэелүүлэгдэнэгүй. ...харaалжа үзэхэдэ, ...Мухар-Шэбэрэй бо- ...үйлэдбэриин управле- ...ондо 1961 онойхиһоо ...абтанхай, тэрэшэлэн ...анскын, Улаан-Үдын, ...нүүдтэ 1961 оной- ...ьяад абтаа. Энэ ду- ...дабтахагүйн тула- ...бүхэндэ алибаа эхэ ...ёһоор искусственна ...шухала. Энэ хү- ...эмхидхэжэ шада- ...хараалһан болзор ...эхэ гуримтайгаар ...толгой эхэ малаа һу-

...малаа элдэб янзын ...р хангаха гээшэ ...шанартай асуудал ...са үгэдэг, алишье ...ашаг ехэтэй урга-

малнуудые тариха гэжэ ажахынуудай оролдодогынь тон зүб. Түбхын түрүүндэ шэниисэ, кукуруза, горох элбэгээр тарьяад, баян ургаса ургуулжа шадаһан ажахынууд гүрэндэ орооһо тарья худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, мүнгэн орошоёо ехэдхэхэһээ гадна, үрэһэ хүрэнгэтэйшье, элдэб янзын баян тэжээлтэйшье байдаг. Тиимэһээ шэнэ газар болон залууг элдүүрилжэ, тарьялангайнгаа талмай үргэдхэхэ, байгаалиин эрхэ байдалһаа дулдыдангүй, ямаршье сагта баян ургаса ургуулжа шадаха тухай асуудал ехэ хурсаар табигдана. Энэ жэлдэ республика дотор 51 мянга гаран гектар шэнэ газар ба залууг элдүүрилэгдэхээр хараалагданхай. Гектар бүриин 9,2 центнерһээ бага бэшэ орооһо тарья, 100 центнер саахарай свёкло, 84 центнер хартаабха, 108 центнер овощ, 220 центнер кукурузын ногоон эшэ набша ургуулжа абахаар түсэблэгдэнэ. Иимэ ургаса абаха арга боломжо манайда бүрин бии.

Зүгөөр хараалһан ургасаяа ургуулжа абахын тулада колхоз, совхоз бүхэн хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлдэхэ болоно. Теэд энэ хүдэлмэри республика дотор хангалтагүй байһаар. Илангаяа Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозуудта тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга ехээр унжагайранхай. Олохон ажахынууд үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэхэ, шанарыень һайжаруулха талаар мүртэй юумэ хэнэгүй. Поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ гаргаха, тошон халяаха, һайрамай уһа хэрэглэхээр бэлдэхэ тушаа хэмжээнүүд абтаагүй. Мүнөө энэ талаар нэгэшье үдэр миил гээжэ болохогүй. Тракторна бригада бүхэн ямаршье дутагдалгүйгөөр хүсэд бүридүүлэгдэхэ, хаана ямар поли дээрэ хүдэлхэ байһанаа, ямар хүдэлмэри хэхэеэ хүсэд мэдэхэ зэргэтэй. Хабарай тарилга богонихон болзор соо дүүргэхын тулада трактор бүхэн заабол хоёр халаан соо хүдэлхэ болоно. Апрелиин 1 болотор үйлэдбэриин управлени бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ хабарай тарилгада бэлэдхэл алишье талаараа түгэсэһэн байха ёһотой.

Үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомууд, колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд 1962 оной ажахын дүнгүүд дээрэһээ өөһэдынгөө хүдэлмэридэ ямар тобшолол хэхэ болоноб гээ бол, олониитэ зоной дунда эмхидхэлэй, политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон үргэнөөр ябуулха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ болоно. Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэриин ехэ һула байһыень тэмдэглэнгүй байхын аргагүй. Энэ хэрэгтэ эрид хубилалта хэхээр болоо. Мүнөө РСФСР-эй болон Бур АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, тэрэшэлэн нютагай Соведүүдтэ һунгалтатай дашарамдуулан, олониитэ зоной дунда политическэ болон ажалай тон ехэ дэбжэлтэ боложо байнхай. Ажалшадай эдэбхи үүсхэл һүр жабхалантайгаар бадаранхай.

Энэ эдэбхи үүсхэлые улам саашатань бадаруулхын тулада партийна организацинууд ехэ юумэ хэхэ болоно. Түбхын түрүүндэ мүрысөөнэй дүнгүүдые саг болзор соонь гаргажа байха, мүрысөөндэ илагшадай хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха, хожомдогшодто бодото туһа хүргэжэ урагшань дабшуулха, харуулан ойлгуулха агитаци шадамараар эмхидхэхэ, хүн бүхэнтэй үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэхэ, хүн бүхэнэй урда байһан зорилгые гүнзэгыгөөр ойлгуулха шухала.

1963 ондо үйлэдбэриин управленинүүдэй абаһан социалис уялганууд соо адууһа малайнгаа тоо толгой хэды шэнээнээр олошоруулхаб, хэды зэргын продукци гүрэндэ худалдахаб, гектар бүриһөө хэды центнер ургаса абахаб, хэды мянган гектар шэнэ газар хахалхаб гэхэ мэтээр тон шухала хэмжээнүүд тоб байса хараалагданхай. Энээнһээ үндэһэлэн, колхоз, совхоз бүхэн, ажалшан бүхэн уялга абаад социалис мүрысөөндэ оронхой.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө үйлэдбэриин управленинүүдэй хоорондо, ажахынуудай хоорондо, али бүхы ажалшадай дунда социалис мүрысөөнэй долгин улам үргэнөөр, улам хүсэтэйгөөр эбхэрэг лэ!

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдтэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүгэдэ арадай һайндэрөөр—Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 45 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинануудые, офицернүүд, генералнууд болон адмиралнуудые, мүнөө запаста гараад, мүн алба хэхэеэ болёод байһан урдын сэрэгшэдые үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Октябриин туйлалтануудые хамгаалхын тулада Коммунис партиин, агууехэ Ленинэй байгуулһан СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Эхэ оронойнгоо үмэнэхи өөрынгөө уялгануудые нэрэтэй солотойгоор дүүргээ, үнэхөөрөөл баатарлиг замаар ябажа гаргаа, өөрынгөө дайшалхы тугуудые мартагдашагүйгөөр алдаршуулаа, тиигээд эб найрамдалые, түрэл Эсэгэ оронойнгоо аюулгүй байдалые найдамтайгаар хамгаалжа байна.

Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Арми болон Флот хариин интервенциин болон дотоодын революцида харша этэгээдүүдэй нэгэдэмэл хүсые һамна бута сохёо, Соведүүдэй залуу республикын эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түгэлдэр ехэ сохилтонуудта дайрагдажа, немецко-фашистска булимтарагшадай үй түмэн сэрэгүүд хосорон һалаһан байна. Инаг Эхэ ороноо хамгаалһан, фашистска богоолшолгоһоо сүлөөрэлгэдэнь Европо болон Азиин арадуудта аха дүүгэй туһаламжа үзүүлһэн совет арадай, тэрэнэй сэрэгшэдэй габьяа хүнүүдэй сээжэ зүрхэндэ хэтэдээ хадуугдажа ябахал.

Социалис Эсэгэ орондоо үнэн сэхээр алба хэдэг, интернациональна уялгануудаа шэн зоригтойгоор дүүргэдэг дээрэһээ Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд бүгэдэнэй зүгһөө дурлагдадаг, манай арадай болон бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй баяр баясхаланда хүртэдэг.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түгэлдэр хүсэ шадал социалис байгуулалтын булюу һайн байлгада, Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэридэ, мүнөө үеын түгэлдэр буу зэбсэгүүдтэ, сэрэгэй үндэр дээдэ шадабарида болон сэрэгшэдэй политическэ талаар ушар ёһо һайнаар мэдэлгэдэ, тэдэндэ арадай хизаарлашагүй дуратай, тэдэниие дэмжэдэг байһанда батаар үндэһэлдэг юм. Совет арад өөрынгөө армида угаа ехэ дуратай, тэрэнэй алдарта дайшалхы габьянуудаар омогорходог. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө ами наһаяа үгэһэн баатар-сэрэгшэдэйнь дурасхаалые нангинаар ёһолон хүндэлдэг. Мүнөө зэбсэгтэ хүсэнүүд эгээн һайн буу зэбсэг болон дайшалхы техникээр хангагданхай. Тэдэнь Эхэ орондоо, Коммунис партида, өөрынгөө арадта хизаарлашагүй үнэн сэхэ сэрэгшэдэй шадамар бэрхэ гарта.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые—коммунизм байгуулха программые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй боложо байһан оршон байдалда Арми болон Флодой 45 жэлэй ойе совет арад, тэрэнэй сэрэгшэд тэмдэглэжэ байна. Манай ороной экономико, наука, техникэ болон соёл культура ехээр хүгжэн дэбжэжэ байна. Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Социализм болон коммунизм байгуулха замаар хүсэн түгэс социалис хани нэгэдэлэй ажалшад Советскэ Союзтай хамта бата найдамтайгаар алхалан ябана.

Коммунис парти, Советскэ правительство эб найрамдалда дуратай ленинскэ гадаадын политикые батаар, эрид шууд бэелүүлнэ, дэлхэйн дай сарахын түлөө, ээрхэг түримхэй дайнуудһаа хүн түрэлтэниие зайсуулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Зүгөөр империализм бүхы хүн түрэлтэндэ ехэ аюул тохёолдуулдаг, империализмын байһан лэ сагта ээрхэг түримхэй дай империалистнуудай һүжэрөөхэ аюул бии зандаа үлэхэ гэжэ агууехэ Ленинэй зааһан заабариие бидэнэр хэзээдэшье мартаха ёһогүйбди. Түүхын жама ёһоор хосорон һалаха байһанаа, мүн социализмын оронуудай хүсэ шадалай улам ургажа байһые мэдэрдэг империализмын хүсэнүүд уласхоорондын оршон байдалые бүри шахардуу болгохые эрмэлзэнэ, тагнуулайнгаа ябуулгануудые бүри эдэбхитэй болгоно, уймар тэнэг харата аашануудые гаргана, дэлхэйн термоядерна дайнай һүжэрхэ аюул тохёолдуулна.

Иимэ эрхэ байдалда бүхы совет хүнүүд, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд һэримжэеэ эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхэ, ямаршье ээрхэг түримхэйшүүлые шууд шангаар, хүсэдөөр бута сохижо шадахаар хэмжээндэ Совет гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалай ходоо байхын тулада али бүхы юумэ хэхэ ёһотой.

Марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлэгдэһэн, Коммунис партиие тойрон нягтаар жагсаһан манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эрэлхэг зоригто сэрэгшэд коммунизм байгуулжа байһан совет арадай амгалан ажалые саашадаашье һэримжэтэй хёрхоор, найдамтайгаар хамгаалха гэжэ батаар этигжэ байһанаа КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэд, Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой алдарта сэрэгшэд! Өөһэдынгөө сэрэгэй болон политическэ эрдэмые хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр дээшэлүүлэгты, таанадта найдан үгтэһэн дайшалхы техникые болон буу зэбсэгые оролдосотойгоор шудалагты, сэрэгэй хэрэгэй шадабаританай зэргые арьбадхагты, жаяг журам, эмхидэл болон сэрэгэй туримые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлэгты!

Һэримжэеэ, ходоодоо дайшалхы зэһэнги байлгаяа али болохоор дээшэлүүлэгты, парти болон арадай уряагаар, Советскэ правительстын захиралтаар Эхэ оронойнгоо үмэнэхи арюун нангин уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор, хүндэтэйгөөр дүүргэхээр хэзээдэшье бэлэн байгты!

Социализмын оронуудай арминуудай сэрэгшэдтэй аха дүү ёһоной, дайшалхы бата бэхи хани барисаагаа саг үргэлжэ бэхижүүлэгты!

Илалтануудаараа алдаршаһан эрэлхэг зоригто Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Коммунизм байгуулагша агууехэ совет арад мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ. **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ.** **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат

БАРЬЯДАЕВ Константин Лаврентьевич

Константин Лаврентьевич Барьядаев 1917 ондо, Иркутска областиин Нукутска районой Бильчир нютагта, үгытэй буряадай бүлэдэ түрэһэн байна.

1935 онһоо тэрэ ажалдажа эхилээ. Түрүүшээр счетоводоор, экономистаар ажаллаба. 1938 ондо кооперативна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээд, Түнхэнэй райпотребсоюзай түрүүлэгшээр һунгагдаһан байха юм. Саашадаа Түнхэнэй аймгүйсэдкомой, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшээр, Мухар-Шэбэрэй, Байкало-Кударын аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр, тиигээд республикын Министрнүүдэй Соведэй хэрэгые хүтэлбэрилэгшөөр ажаллаһан байна. 1940 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

Нүхэр Барьядаев 1950 ондо Буряадай хүдөө ажахын институдта һурахаяа оробо. Ветеринарна врачай диплом абаад, гуша мянгатанай тоодо оролсон, партиин уряалаар хүдөө гаража, Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр хүдэлмэрилжэ байха зуураа, дүй дүршэлтэй, ажал хэрэг мэдэхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулан, колхозой ажал хэрэгые нилээд һайжаруулһан байна.

1957 ондо Константин Лаврентьевич КПСС-эй Зэдын райкомой секретаряар дэбжүүлэгдэһэн байна. Дүрбэн жэл үнгэрһэнэй һүүлээр совхозуудай шэнээр байгуулагдаһан республиканска трестын директорээр томилогдобо. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй һүүлээр Хяагтын колхозно-совхозно үйлэдбэриин управлениин начальнигаар баталагдаад, 1962 оной июнь хүрэтэр хүдэлмэрилһэн байна.

1962 ондо К. Л. Барьядаев республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр томилогдобо.

Областной партийна организациин ямаршье газарта эльгээгээ һаань, нүхэр Барьядаев даалгагдаһан хэрэгтээ бүхы эрдэм мэргэжэлээ, хүсэл эрмэлзэлээ зорюулан, үнэн сэхээр ажалладаг юм. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэжэ хоёр орденоор, «Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһанай түлөө», «1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» медальнуудаар шагнагданхай.

Ажалшадай дунда тэрэ хүндэтэй болонхой. Партиин обкомой бюрогой гэшүүнээр, Буряадай АССР-эй үнгэрэгшэ зарлалай Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, Суулгын совхозой ажалшад һунгуулиин урда тээхи суглаанууд дээрэ Константин Лаврентьевич Барьядаевые һунгуулиин Октябрьска № 783 округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлһэн байна.

Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо баярай заседани болобо

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 45 жэлэй ойе манай орон үргэнөөр тэмдэглэнэ. Партийна болон ниитын организацинуудай, Арми болон Флодой түлөөлэгшэдтэй хамта Москвагай ажалшадай депутадуудай Соведэй баярай заседани Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо февралиин 22-то болоо. Энэ хадаа бүгэдэ арадай һайндэрэй гол хубинь болоно.

Коммунис партиин болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй президиумдэ ерэжэ һуухада, зал соо нэрьемэ альга ташалган болоо. Советскэ Союзай маршалнууд, ниислэлэй партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, элитэ конструкторнууд—сэрэгэй техникэ байгуулагшад президиумдэ һууринуудаа эзэлээ.

«Социалис Эхэ ороноо 45 жэлэй турша соо хамгаална» гэһэн элидхэл хэхын тулада СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай маршал **Р. Я. Малиновскида** үгэ үгтөө.

— Үе сагай үнгэрхэдэ хүнүүд олон юумые мартадаг. Зүгөөр бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн түлөө тэмсэлэй үедэ манай арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гаргаһан габьяа хүнүүдтэ хэтэдээ мартагдахагүй гэжэ маршал Р. Я. Малиновский хэлээ.

Агууехэ Октябриин социалис революци хуушанай дэлхэйе үндэһөөрнь доһолгоо, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын шэнэ үедэ— социализмын, коммунизмын үедэ эхи табижа үгөө. Россин хүдэлмэришэн анги үгытэй таряашадтай хамта ленинскэ партиин хүтэлбэреэр түүхын хүгжэлтын жолоое шууд сэхээр өөһэдынгөө гарта абаһан байна.

Тиихэтэй хамта манай революциин илалта тэрэнэй олон тоото дайсадай хоро шарыень ехээр бусалгаа. США-гай, Англиин, Франциин, бусад оронуудай империалистнууд дэлхэйн бүмбэрсэгэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ сүлөөрэлгын толоной сасаралгатай эбсэхэ дурагүй байшоо. Тиин Соведүүдэй залуу республикые дарахын, Россие өөһэдынгөө колони болгохын тулада тэдэнэр маанадта эсэргүүгээр 14 капиталис ороной добтолго эхилхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Хэрбээ манай арадай буу зэбсэг гартаа барижа, уласхоорондын болон дотоодын революцида харша этэгээдүүдэй нэгэдэмэл хүсэнүүдтэ эсэргүү сүлөөрэлгын дайнда бодоогүй һаань, тэдэнэр Соведүүдэй республикые даража, Россие өөһэдынгөө колони болгохо байгаа бшуу.

Тиигэжэ антантын добтолгонууд удаа дараалуулан боложо, Соведүүдэй залуу республика гал дүлөөр хүреэлэгдэһэн байгаа. Германиин империалистнууд эблэрэлгын эрилтэнүүдые сахингүйгөөр, революционно Петроградта түрүүлэн добтолго эхилээ. Улаан гвардиин отрядууд

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

...С. Хрущев Финляндиин ...ремьер-министр Ахти ...лайнентай хөөрэлдөө хэбэ

...Министрнүүдэй ...үлэгшэ Н. С. ...вралиин 22-то ...Финляндиин пре- ...Ахти Карьялай- ...орондо хөөрэл- ...Финляндиин пра- ...толгойлогшотой ...э Союзда бай- ...ын элшэн сайд ...амо байлсаба. ...ла СССР-эй га- ...үүдэй министр ...ба Финляндида ...э Союзай элшэн сайд А. В. Захаров энэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ уласхоорондын мүнөөнэй байдалай асуудалнууд, мүн Советскэ Союз Финлянди хоёрой хоорондохи хани харилсаанай саашадаа хүгжэхэ ба үргэжэхэ асуудалнууд хэлсэгдэбэ. Бэе бэеэ ойлголсоһон, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэһэн оршон байдалда энэ асуудалнууд хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд

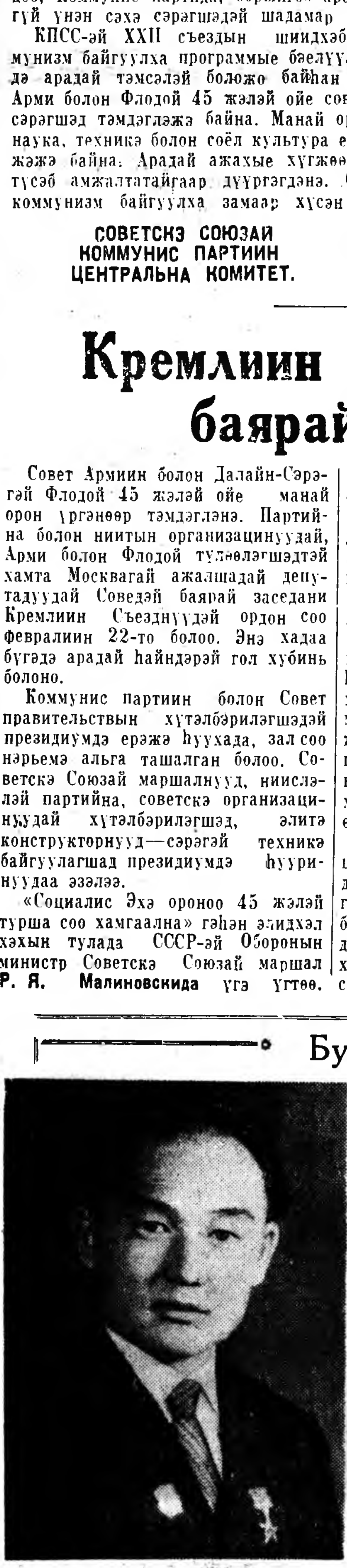

ТУЧИНОВ Гармажап Дабаевич — Галуута Нуурай шахтоуправлениин 7/8 шахтын проходчик.

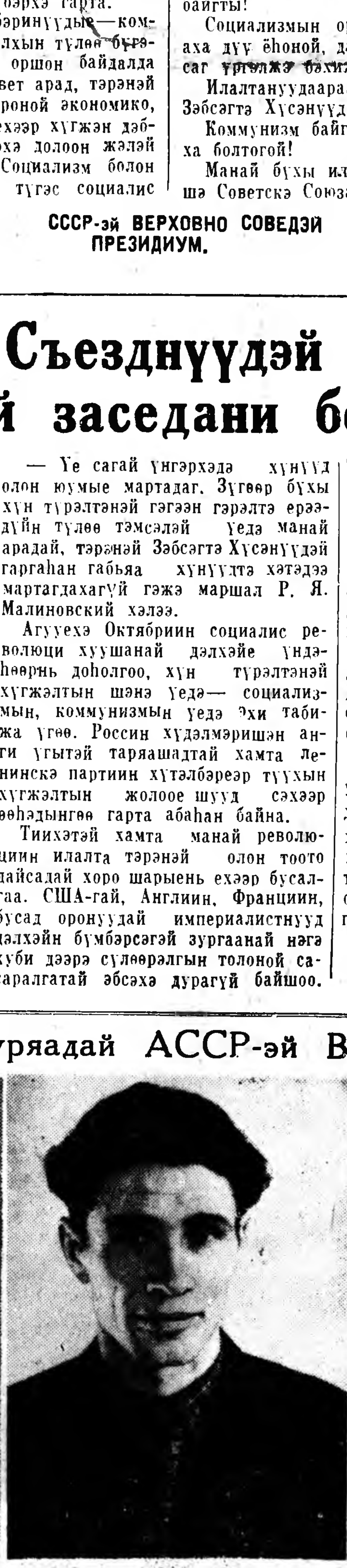

КУДРЯШОВ Алексей Павлович — Хандагатайн леспромхозой бригадир.

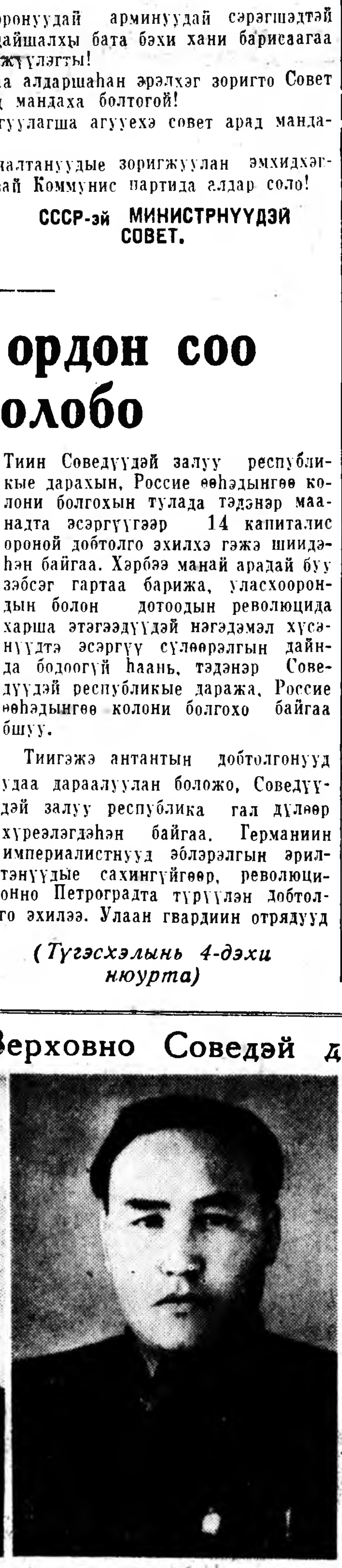

ДУГАРОВ Соном Гомбоевич — Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

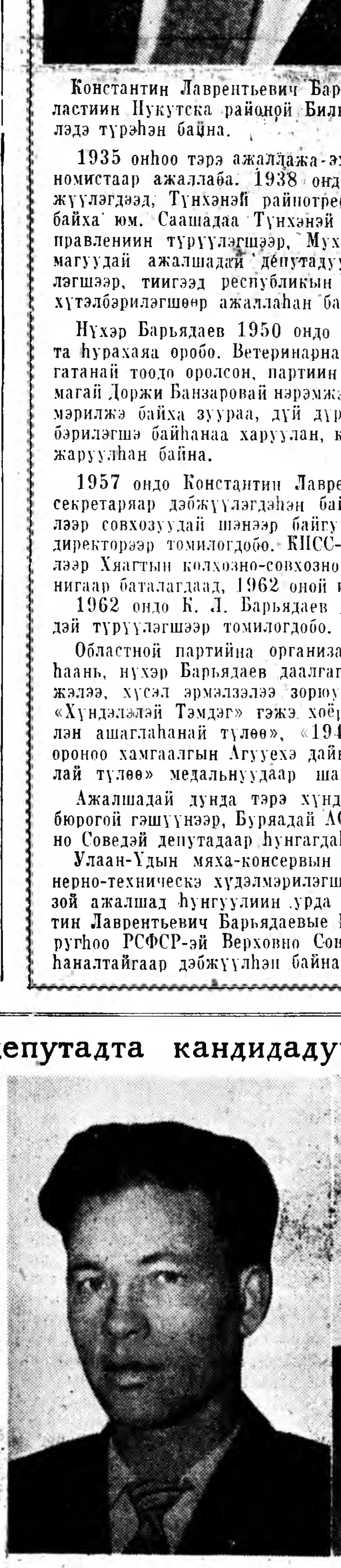

МОЛОКОВ Федор Дмитриевич — Баргажанай леспромхозой тракторист.

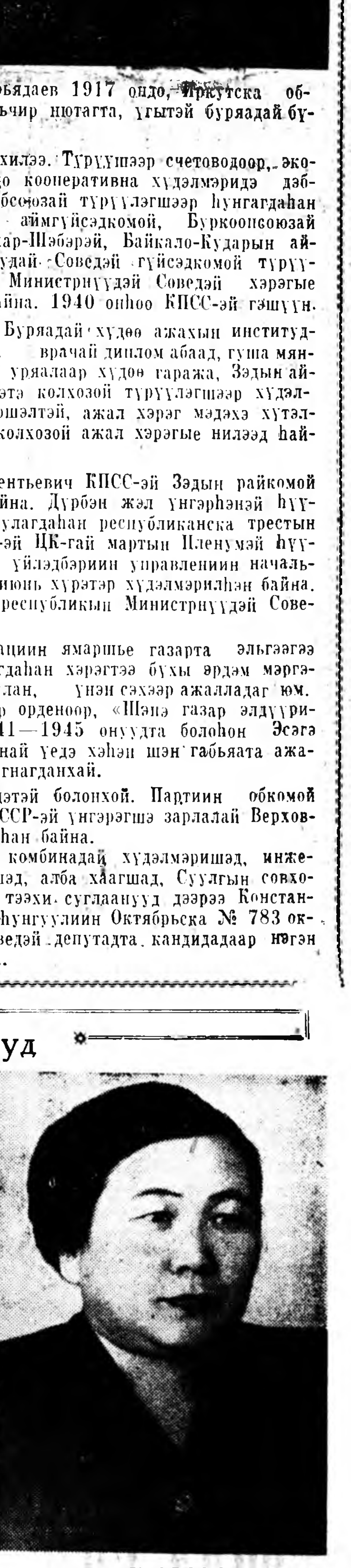

ЕГОРОВА Лидия Яковлевна — Буряадай АССР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ VIII ПЛЕНУМ

ПРОМЫШЛЕННА ҮЙЛЭДБЭРИИН АРГА НӨӨСЫЕ ДҮҮРЭНЭЭР ХЭРЭГЛ

Нэгэдэхи асуудалаар—«Промышленность, транспорт болон барилгын предприятинуудта үйлэдбэриин арга нөөсые хэрэглэхэ ба экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха талаар областной партийна организациин зорилгонууд тухай» гэһэн элидхэл КПСС-эй обкомой секретарь **Н. С. Бирюков** хэбэ.

Бүхы парти, совет араднай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө шармайн оронхой. Нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл, ЦК-гай Пленумэй тогтоол оронноймнай экономикын хүгжэлтын шухала асуудалнуудые харуулан, үйлэдбэриин шэнэ арга боломжонуудые хэрэглэлгэдэ үргэн харгы нээжэ үгэнэ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые шэнэ хүсөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ Центральна Комитедэй Пленум манай партиие хүсэтэ зэбсэгээр хангаба.

Партиимнай ленинскэ хараа шугам, арадаймнай эдэбхи хүсэн шэнэ амжалтануудые туйлана. Үнгэрһэн жэл долоон жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шухала үе байгаа. Советскэ Союзаймнай промышленность долоон жэлэй дүрбэн жэл соо валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104,5 процент дүүргэв. Мүн Буряадай АССР-эй промышленность бага бэшэ амжалта туйлаа. Долоон жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэл соо республикымнай предприятинуудай промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 33 процент, жэл соо дундаа зэргээр абахада 8,2 процент дээшэлээ, түсэбһөө гадуур 23,4 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ республика доторнай шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэһэнэй ашаар предприятинуудта техническэ зэбсэгжэлгын талаар ехэхэн хубилалта болоо. Электротехническэ болон промышленностиин бусад һалбаринууд байгуулагдаба.

1962 ондо завод болон фабрикануудта, руднигуудта олон поточно, автоматическа лининүүд ашаглагдаһан, түмэр отолдог 115 станок шэнэдхэн хубилгагдаһан, бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд ашаглагдаа. Үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Үнгэрһэн жэлдэ уралан нарижуулгын 9317 дурадхал оруулагдажа, тэдэнэй 7822-ынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиигэжэ жэл соо 4,3 миллион түхэриг мүнгэ арьбалха аргатай болообди.

Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэл гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехээр нүлөөлнэ. Мүнөө коммунис ажалай коллектив болон ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ 93 мянган хүн хабаадалсана. 12 предприяти болон организацинуудай коллективүүд, 21 мянган хүдэлмэришэд ба алба хаагшад энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэл—1962 оной үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн ушар бидэниие баясуулна. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэб 103 процент дүүргэгдэбэ. Энээниие 1961 онойхитой жэшэбэл, 10 процентээр, мүнгэн дээрэ абаха болоо һаа, 32,9 миллион түхэригөөр ехэ болоно.

Валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые 100 гаран предприяти болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын шилэй завод, Задын вольфрам-молибденэй комбинат, Ленинэй ордено локомотив-вагонуудые заһабарилдаг завод, Галуута Нуурай шахтоуправлени, Ципиканай прииск, загаһанай промышленностиин предприятинууд оролсоно. Жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур республикымнай промышленность 41 мянган тонно нүүрһэ, нилээд ехэ электроэнерги, 11 мянган тонноһоо дээшэ цемент, 2 миллионһоо дээшэ условно плитка шифер, 700 мянган дүрбэлжэн метр дээшэ шэл, 51 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд, бусад ехэ хэрэгсэл үйлэдбэрилэн гаргаабди. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ жэлэй түсэб 102 процент дүүргэгдэжэ, нёдондонойхиһоо 7 процентээр дээшэлээ.

Электроэнергеэр хангалгын талаар ехэ бэрхэшээлтэй тохёолдобошье, республикымнай промышленность 1963 оной түсэбые муу бэшээр бэелүүлжэ эхилбэ. Январиин түсэб 102,3 процент, тэрэ тоодо совнархозой предприятинуудай түсэб — 103,9 процент дүүргэгдээ. Гэбэшье эдэ бараг тоо баримтануудай хажуугаар промышленностиин хүдэлмэриин ехэхэн дутагдалнуудые харангүй гараха болоо һаа алдуу болохо. Хэрбээ бидэнэр үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглээд байгаа һаа, амжалтанууднай бүри ехэ байха һэн. Партиин обком, горком болон райкомууд энэ тон шухала асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партиин хүт[illegible] органууд үйлэдбэриин шэнжэ баримталан, дороһоо дээрэ хүрт[illegible] хубилгагдаба. Шэнэдхэн хубилгагдаһан партиин эдэ органууд үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ талаар хүдэлмэреэ һайнаар табиха, үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха уялгатай. Бүхы партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй гол анхарал нэн түрүүн үйлэдбэриин гээгдэлдэ ороһон участогуудта хандуулагдаха болоно. Үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр аяар 51 предприяти продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тиигэжэ арадайнгаа ажахыда 4,8 миллион түхэригэй продукци дутуу үйлэдбэрилэгдөө.

Ямар шалтагаан дээрэһээ эдэ предприятинууд иимэ гээгдэлдэ орооб гэхэдэ, предприятинуудай үйлэдбэриин арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэһэн, эмхидхэлэй техническэ хүдэлмэри муугаар табигдаһан, предприятинуудай партийна организацинууд үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ шададаггүй байна.

Гээгдэлдэ ороһон предприятинуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха гээшэ тон шухала асуудал болоно. Партиин обкомой промышленна бюро, горком болон райкомууд, промышленна зононуудай парткомууд гээгдэлдэ ороһон предприятинуудта онсо анхарал хандуулха ёһотой. Тэдэнэр үйлэдбэриин түрүүшүүл болон мэргэжэлтэдые үйлэдбэриин хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулан, бүхы дутагдалнуудые элирүүлэн усадхаха зэргэтэй.

Олон предприятинуудта хүндэ хүшэр ажалые оньһожоруулха асуудал муугаар шиидхэгдэнэ. Тиимэһээ тон олон хүдэлмэришэд гар ажал дээрэ хэрэглэгдэнэ. Зарим предприятинуудта машина, техникэ, илангаяа һүниин гурбадахи халаанда бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана. Үйлэдбэри дээрэ ажалай журам һайжаруулангүй, хүдэлмэриин сагые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэнгүйгөөр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын аргагүй байһаниинь мэдээжэ. Ажалай үдэрые богони болгохотой хамта минута бүхэн ашагтайгаар хэрэглэгдэхэ ёһотой. Гэбэшье зарим предприятинуудта халаануудай хоорондо 10—15 минута саг миил хаягдана. Энэ мэтын олон дутагдал дээрэһээ боложо, һарын һүүлдэ түсэбөө дүүргэхын тула яараха, тэбдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ.

1963 ондо совнархозой предприятинуудта ажалай бүтээсые 3 процент, нютагай промышленностиин предприятинуудтай—5 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ түсэблэгдэнхэй. Энээниие заатагүй дүүргэхын тула предприятинуудта эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, партийна организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй үедэ республикымнай энергетическэ ажахые хүгжөөлгөөр зарим тэды амжалта туйлагдабашье, промышленностиингаа предприятинуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха талаар тон бэрхэшээлтэй байдалда оронхойбди. Энээн дээрэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн һаад түбэг ушаруулагдана. Партиин обкомой промышленна бюро үнгэрэгшэ январь һарада Улаан-Үдын ТЭЦ-эй үйлэдбэриин хүсые үргэдхэхэ талаар хэгдэжэ байһан барилгые түргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Энэ барилгые эрхилжэ байһан организациин хүтэлбэрилэгшэд ямар ехэ харюусалгатай ажал эрхилжэ байһанаа мэдэхэ ёһотой. 154-дэхи, 1-дэхи барилгын трестүүд электрын элшэ хүсэ дамжуулха линии болон подстанцинуудай барилгые хэдэн жэлээр унжагайруулна.

Республикымнай промышленностиин урда табигдажа байһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула продукциин өөрынь үниые хямдаруулха, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, бүхы техникэ болон түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хэрэглэхэ тухай асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ болонобди. Ойрын сагта предприятинуудай үйлэдбэриие тухай мэргэжэлтэй болгожо, мебельнэ болон ойдолой үйлэдбэриин предприятинуудые томодхохо тон шухала. Тэрэшэлэн модо бэлэдхэлэй промышленностиин гээгдэлые түргөөр усадхаха хэрэгтэй. Барилгын талаар манай заатагүй шиидхэхэ зорилгонууд гэхэдэ, гэрнүүдые бариха ехэ панельнүүдые түргөөр гаргадаг болохо, барилгын материалнуудые гаргаха предприятинуудай барилгые түргэдхэхэ, барилгын индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэхэ болонобди. Партийна болон ажахын органууд барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие зүбөөр хэрэглэхэ ба гэр байрануудай барилгые саг соонь дүүргүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха уялгатай.

Республикымнай промышленность дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан коммунистнуудай дунда дээдэ болон дунда эрдэмтэй 2537 мэргэжэлтэд бии. Эдэ хүнүүд үйлэдбэриин ямаршье асуудалые зүбөөр ойлгон шиидхэжэ шадаха мэргэжэлтэд болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ промышленность дээрэ томодхогдоһон партийна организацинуудай тоо олошорно. Партийна комитедүүд байгуулагдажа, цеховой партийна организацинууд олошороо. «Электромашина» заводой партийна организаци (секретаринь нүхэр Мильгунов) ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрынь үниые хямдаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууда дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байдаг. Гээгдэлдэ ороһон али нэгэн участогта партийна суглаан үнгэргэгдэжэ, дутагдалыень дары усадхадаг байһаниинь тон һайшаалтай. Мүнөө предприяти бүхэнэй партийна организациин урда үйлэдбэриие хинан шалгажа байха, үйлэдбэриин хүгжэлтые мүнөө сагай эрилтэтэй зохилдуулан табиха талаар харюусалгатай зорилго табигдана.

Элидхэлэй һүүлээр түрүүлэн үгэ абаһан Ленинэй ордено локомотив-вагонуудые заһабарилдаг заводой начальник нүхэр **Павленко** трибунада гараба.

—Манай заводой олон мянган хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлэй түсэбһөө гадуур 1 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа,—гэжэ нүхэр Павленко хэлэбэ.—Мүнөө долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые бэелүүлжэ эхилээд байхадаа партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри соо табигдаһан гол шухала асуудалнуудые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнабди. Тодорхойлон хэлэхэ болоо һаа, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ эгээл шухала болоно.

Энэ жэлдэ үйлэдбэрилхэ продукцимнай хэмжээн нёдондонойхиһоо 14 миллион түхэригөөр дээшэлүүлэгдэнхэй. Тиимэһээ заводоймнай хүдэлмэришэдэй урда тон харюусалгатай зорилго табигдана. Гүрэнэй энэ түсэбые заатагүй дүүргэхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха болонобди. Дары усадхагдаха ёһотой дутагдалнууд үйлэдбэридэмнай үшөөл олон. Үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр тоолоходо олон мянган түхэригэй продукци муу шанартайгаар гаргагдаа. Саашадаа электровоз заһабарилхаһаа гадна, тепловозуудые заһабарилгада бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Байгша оной түрүүшын үдэрһөө хойшо ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха зорилгоор ехэ тэмсэл дэлгэржэ эхилээ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн үрэмдэгшэ нүхэр Грехнева техническэ нормоёо дээшэлүүлхэ талаар үнэтэ үүсхэл гаргаһан байна. Мүнөө тэрэ үүсхэлыень 600 гаран хүдэлмэришэд дэмжэн абанхай.

Заводоймнай бүхы цехүүд, участогууд ажахын тоосоондо орожо, продукциин өөрынь үниые хямдаруулхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Гэбэшье тепловозуудые заһабарилгада орохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой. Теэд электроэнергеэр дуталдаха ушар гарана.

Промышленно-үйлэдбэриин Прибайкальска зонын парткомой секретарь нүхэр **Еремин** промышленна предприятинуудай үйлэдбэриие партийна организацинуудай зүгһөө тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ тухай партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие ямараар бэелүүлжэ байһан тушаа тогтожо хэлэбэ. Тус зонын предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэбэшье, үшөөл олохон предприятинууд ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Парткомой хүтэлбэрилэгшэд предприятинуудай экономикотой һайнаар танилсажа, үйлэдбэриинь арга боломжонуудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын тула шухала хэмжээнүүдые абажа байна. Ехээр гээгдэжэ ябаһан Клюевскын модоной завод, Татауровска хирпиисын завод, Сэлэнгын модоной бааза, Итанцын леспромхоздо үнгэргэгдэһэн партийна суглаанууд тон ехэ дутагдалнуудые элирүүлээ. Татауровска хирпиисын заводой партийна организациин хүдэлмэриин муугаар табигдаһан дээрэһээ хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ политическэ хүдэлмэри хангалтагүй, заводоо гээгдэлһээнь гаргаха талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд абтадаггүй байгаа. Энэ шалтагаан дээрэһээ боложо, хүдэлмэришэдэй дунда ажалай журам һула, үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана.

Тус предприятида партийна суглаан үнгэргэгдэжэ, эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хүдэлмэрилдэг байһан нүхэр Вшивков парторганизациин секретариин уялгаһаа сүлөөлэгдөө. Бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньһожоруулха талаар шухала хэмжээнүүд абтажа эхилээ.

«Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд Клюевскын модоной заводые гээгдэлһээнь гаргаха хэрэгтэ анхаралаа табинагүй. Эндэ хюрөөдэгдэһэн ехэ хэмжээнэй модон хэрэглэгдэнгүйгөөр миил хаягдана. Хүдэлмэришэдэйнь дунда социалис мүрысөөн муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком (түрүүлэгшэнь нүхэр Черных) энэ предприятида ошожо, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай эрилтые һайжаруулха талаар зохихо хэмжээ абанагүй.

КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь нүхэр **Матвеев** районойнгоо предприятинуудай партийна организацинуудай КПСС-эй ноябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байһан тухай хэлэбэ. Районой хэдэ хэдэн предприятинуудта техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл ехээр дэлгэрэнхэй. Үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи хэрэглэгдэнэ. Һүүлэй үедэ предприятинуудта экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ партийна организацинуудай зүгһөө онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, мяханай комбинадта экономическа хүдэлмэриин талаар директорэй орлогшо бии болгогдоо. Модоной заводой бүхы цехүүдтэ продукциин өөрынь үниые хямдаруулха талаар экономическа тоо бүридхэл үдэр бүри хэгдэнэ.

Иимэ зарим тэды амжалта туйлагдажа байбашье, үшөөл олохон предприятинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар. «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй зохихо хэмжээ абадаггүй дээрэһээ модоной завод хюрөөдэхэ модогүй болохоёо байна. Иимэрхүү бэрхэшээлтэ байдал шэгнүүр заһабарилгын заводто тохёолдонхой. Эндэхи барилгын организацинууд проектно-сметнэ документациин дутуугаар, буруугаар хэгдэһэн дээрэһээ бодхоожо байһан барилгануудаа хараалагдаһан саг болзор соонь ашаглалгада тушаажа шаданагүй. Эдэ шалтагаан дээрэһээ нооһо угааха фабрикын барилга хэдэн жэлдэ унжагайржа байна.

Галуута Нуурай шахтоуправлениин парткомой секретарь нүхэр **Скворцов** манай шахтануудай хүдэлмэриин дутагдалнууд элидхэл соо тон зүбөөр шүүмжэлэгдээ гэжэ тэмдэглэбэ. Шахтануудай управлени 1962 оной түсэбые үлүүлэн дүүргэһэншье һаа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Энэ дутагдалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, Буряадай совнархоз шахтануудай үйлэдбэриин бодото байдалые тодорхойгоор шэнжэлэнгүй, газар дороһоо нүүрһэ малталгые бага болгоод, нээмэл аргаар нүүрһэ малталгые үргэдхэхэ гэһэн захиралта үгэһэн байгаа. Теэд нээмэл аргаар малтагдаха Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайда барилгын хүдэлмэри саг соогоо эхилээгүй.

Экономическа хүдэлмэриие һайнаар табиха гээшэ нүүрһэнэй промышленностьда илангаяа шухала удха шанартай. Тиимэһээ бидэнэр экономическа конференци һаяхан үнгэргэжэ, шахтануудай үйлэдбэриин тон олон арга боломжонуудые элирүүлээбди. Тэдэниие зүбөөр хэрэглээд байхадаа 72-дохи лавада нүүрһэ малталгые хоёр дахин дээшэлүүлхэ арга олдоо. Мүнөө комплексно бүхы бригаданууд халаанайнгаа нормонуудые ходо дүүргэжэ ябана.

Шахтануудай управлениин саашанхи гол зорилго юуб гэхэдэ, Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайн барилгые дары түргөөр эхилхэ болонобди. Тиигээгүй һаа, республикымнай промышленность түлишөөр дуталдаха гэжэ байна. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие түргөөр бэелүүлгэдэ партиин обкомой промышленна бюро онсо анхарал хандуулха гэжэ найдагдана.

—Промышленно-үйлэдбэриин Загарайн зонын бүхы шахуу предприятинууд модо бэлэдхэлэй үйлэдбэритэй гээшэ,—гэжэ эндэхи парткомой секретарь нүхэр **Возжаев** хэлэбэ. — Зонымнай леспромхозуудай хүдэлмэришэд түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэн, абаһан уялгаяа бэелүүлжэ эхилэнхэй. Долоо мянга шахуу модошод коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ.

Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадые даагша, Буряадай АССР-эй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Алексей Кудряшовой баян дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдожо байна. Тэрэнэй дүй дүршэлөөр 25 бригада хүдэлмэрилжэ, ажалайнгаа бүтээсые ехээр дээшэлүүлнэ.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинууд һүүлэй хэдэн һарада гээгдэжэ, арадайнгаа ажахыда хэрэгсэлэй модо дутуу үгэнэ. Энэ гээгдэлһээ гарахын тула хэдэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ болонобди. Леспромхозуудай модо шэрэдэг трактор болон автомашинануудые заһабарилха һайн бааза байгуулха хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие дүүргэдэг Ильхиин завод предприятинуудаймнай эрилтые гүйсэдөөр хангажа шаданагүй. Тиихэдэ зарим предприятинуудта байһан бүтээсэ ехэтэй олон түхеэрэлгэнүүд ашаглагданагүй, шпала хюрөөдэлгэ ба бусад хүдэлмэринүүд дээрэ техническэ зүб нормо тогтоохо талаар экономическа шэнжэлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха саг ерээ.

«Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр **Кораблев** республикымнай модо бэлэдхэлэй промышленность январь һарада модо шэрэхэ түсэбөө дүүргээ, саашадаа энэ амжалтаяа арьбадхахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна гэжэ хэлэбэ. Мүнөө дээрээ леспромхозуудай бүхы хүдэлмэришэдэй 14 процентынь элдэб олон шалтагаануудаар нормоёо дүүргэнэгүй гээшэ. Леспромхоз бүхэндэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, ажалайнгаа бүтээсые эрид шууд дээшэлүүлхэ болонобди. Үбэлэй үедэ шэрэгдэһэн модые урадхуулагдаха голойнь мүльһэн дээрэ ябталха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй ашаар модо урадхуулгын сезоной эхилхэдэ модо уһанда табиха ажал ехэтэй хүдэлмэри усадхагдахаһаа гадна, ехэхэн хэмжээнэй мүнгэн арьбалагдаха байна.

Леспромхозуудта модо шэрэхэ харгынуудые хэхэ, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай эрилтэнүүдые һайнаар хангаха гэхэ мэтын асуудалнуудые түргөөр шиидхэхэ хэрэгтэй. Модо шэрэдэг трактор, автомашинануудые түргөөр, һайнаар заһабарилдаг болохын тула Ильхиин автозаһабарилгын заводые модо бэлэдхэлэй промышленностиин мэдэлдэ үгэхэ гэжэ дурадхаба.

—Партиингаа XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай комбинадай коллектив үнгэрөөшэ жэл муу бэшээр хүдэлжэ гараа,—гэжэ Улаан-Үдын мяханай комбинадай директор нүхэр **Горобец** үгэ хэлэлгэндээ тэмдэглэбэ.—Комбинат продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэб 101,2 процент дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 200 тонно мяхан, 300 тонно колбаса, 200 мянган баанха консервэ гаргагдаа.

Энэ манай партийна, профсоюзай организацинуудай ажалшадай дунда ябуулһан ехэхэн политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин үрэ дүн гээшэ. Жэлэй туршада эмхидхэлэй техническэ 85 хэмжээ ябуулганууд, уралан нарижуулгын 159 дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 150 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри арьбалагдаа.

Продукци ехээр, һайн шанартайгаар гаргаха талаар манда байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ талаар шангахан оролдолго гаргагдана. 1962 ондо колбасна заводой коллектив шэнэ продукци гаргажа, Бүхэсоюзна нэгэдэхи шанда хүртэһэн байха. Энэ жэл 400—480 мянган түхэриг арьбалха хэдэн арбаад хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Баргажанай үйлэдбэриин управленидэ мяханай комбинат, Кабанскын управленидэ шубуу үүсэлхэ түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ баригдана.

Жэлэй туршада манда 800—850 мянган хонин ороно. Урдань тэдэнэй арһанда үлэһэн нооһон миин хосордог байгаа. Мүнөө тэрэ нооһо хэрэглэхэ арга олонхойбди. Тиин жэлэй туршада 120—130 мянган түхэриг сэбэр олзо олдохо юм. Хэдэ хэдэн шэнэ агрегадууд тодхоггдожо, 30 гаран тонно өөхэн нэмэжэ абтахаар хараалагдана. Тиихэдэ мал үүсэлгэ дээрэ шэнэ аргын хэрэглэгдэһэнэй ашаар 150 тонно мяхан нэмэгдэжэ абтаха. Энэ жэл 7 янзын шэнэ продукци, тэрэ тоодо «Бурятская» гэжэ колбаса гаргагдаха.

Шэнэ жэл муу бэшээр эхилэнхэйбди. Январь һарымнай түсэб 123 процент дүүргэгдээ. Нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб саг болзортонь дүүргэхэ арга боломжонууд гүйсэд байгуулагданхай.

Гэбэшье ажал хүдэлмэридэмнай үшөөл горитойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Үнгэрөөшэ жэл түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэшье, 2,5 миллион түхэриг сэбэр олзо нөөсэлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүд дүүргэгдөөгүй. Заримдаа өөһэдымнай зэмээр бэшэ, харин колхоз, совхозуудай гү, али эмхи зургаануудай гэмээр ажал хүдэлмэридэмнай һаад хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, мүнөө консервын баанха хэхэ түмэр дуталдана, колхоз, совхозууд мал үсөөнөөр тушаана. Тэрэнһээ боложо консервэ гаргаха, мяха абаха, гаргаха түсэб дүүргэлгэ хүндэхэн байдалда орожо болохо.

Ажал хүдэлмэридөө байгаа дутуу дундануудаа дары усадхан, өөһэдтөө байгаа арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэн, энэ жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэбди.

—Предприятиингаа арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэн, ажал хүдэлмэридөө шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлэн, һүүлэй хэдэн жэлэй туршада манай коллектив түсэб, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ,—гэжэ мостпоездын начальник нүхэр **Бугай** тэмдэглэбэ. Энэ үе соо ажал хүдэлмэримнай 3 дахин ехэ болоо. Мүнөө жэл нёдондонойхиһоо 80 процент ехэ барилга хэхэбди. Гэхэтэй хамта, барилгын хүдэлмэри ехээр хэжэ болохо предприятида байгаа арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Саашань нүхэр Бугай барилгын хүдэлмэридэ байгаа дутуу дунданууд тухай хэлэбэ. Барилга дээрэхи хүдэлмэри удаанаар оньһожоруулагдана. Нютаг бүхэндэ байгаа барилгын материалнууд хэрэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ хирпиисэ, избёосхо Эрхүү болон бэшэшье газарһаа шэрэхэ баатай болонобди. Манай республика дотор перлит гэжэ тон үнэтэй барилгын материал бии. Тэрэниие хүршэ областьнууд хэрэглэһээр үни болоо. Теэд бидэ мүнөөшье болотор тэрэниие барилгада хэрэглэжэ шадаагүй байнабди.

Түрүү барилгашадай дүй дүршэл, шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ талаар болохо хэмжээн абтанагүй. Манай республика дотор эрхим һайнаар хүдэлдэг барилгын организаци, бригаданууд нилээд олон. Теэд тэдэнэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгохын түлөө хэншье оролдоногүй. Энэ талаар КПСС-эй Улаан-Үдын горком мүртэй юумэ хэнэгүй.

Автомашинануудые зүбөөр хэрэглэжэ, ашаа ехээр шэрэхэ талаар бии байгаа арга боломжонууд тухай АТК-2-ой начальник нүхэр **Алексеев** үгэ хэлэлгэндээ тэмдэглэбэ. Тус коллектив үнгэрөөшэ жэлэйнгээ түсэб 101,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 111,1 процент дүүргээ юм. Тиихэдэ салин хүлһэндэ хараалагдаһан мүнгэн 2 процентээр арьбалагдаа, машинануудай эбдэрхэ, аюулда орохо ушар хоёр дахин бага болоо. АТК-2 мүнөөшье жэлэйнгээ түсэб һайнаар дүүргэжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, январь һарын түсэб 105 процент дүүргэгдээ.

Тус коллективтэ үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөө ехэ. Тэрээн тухай нүхэр Алексеев хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглэбэ.

Түрүү ажахынууд автомашинануудта прицеп олоор шагтагалжа ябуулна. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ 20—30 процент дээшэлдэг. Харин тиихэдэ манда прицепүүд тон үсөөн. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл манай АТК-да миил 4 прицеп хэрэглэгдээ. Мүнөө тэрэнээ 8 болгообди. Тиибэшье, дан үсөөн байна. Прицепүүдые олон болгохын тула республика дотороо гү, али Зүүн-Сибириин совнархоздо тэдэниие хэжэ гаргаха хэрэгтэй.

Автомашинануудые үшөө хайшан гэжэ зүбөөр ашаглахаб гэхэдэ, тэдэниие хоёр-гурбан халаанда хүдэлгэхэ болоно. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ хоёр дахин ехэ болодог, ашаа шэрэлгын үнэ сэн 15 процентээр хунгэрдэг. Тиихэдэ манай ажахынуудаар энэ талаар мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, манай АТК 450 автомашинатай юм. Мүнөө манда арай гэжэ 500 гаран жолоошод хүдэлнэ. Саашадаа машинануудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын түлөө оролдохо болонобди.

Мүнөө олонхи ушарта автомашинанууд ашаа холо абаяшаад һөөргөө хооһоор ерэнэ. Тиимэһээ энээнтэй бидэнэр шанга тэмсэл хэнэбди. Тэрэнэй ашаар бидэнэр нёдондо жэл 2 мянган тонно-километр ашаа ехээр шэрэһэн байнабди.

Автомашинануудые техническэ эрхим байдалда байлгаха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Тиихын тула тэдэниие ходо заһабарилжа, һайнаар харууһалжа байха болоно. Гэбэшье энэ талаар ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ. Үбэлэй үедэ машина байлгаха гараж дуталдана, тэдэниие заһаха мастерскойнууд үсөөн. Энэ талаар ехэхэн хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

—Партиимнай Центральна Комитедэй, Советскэ правительствымнай анхарал оролдолгоор республикымнай түб хото Улаан-Үдэдэ Зүүн-Сибириин технологическа институт нёдондо жэлдэ нээгдээ,—гэжэ тус институдай директор нүхэр **Фролов** пленум дээрэ хэлэбэ. Мү-

Улаан-Үдын теплоэлектроцентраль. Яков Рагулинай хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригада абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһөөр үнихэн болоо. Тус бригадынхид үнгэрһэн жэлэйнгээ даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлээ. Мүнөө РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, ТЭЦ-эй түхеэрэлгэнүүдые һайнаар заһабарилна. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): В. Бирюлев, Я. Коновалов, Я. Рагулин, Петр Кравцов гэгшэд.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
оной февралиин 24.

1963 ондо абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө

...нуудалаар—«Хүдөө ...ангууд ба респуб...ахын хүдэлмэри...ой социалис уял...һан элидхэл Бу... Министрнүүдэй Со... К. Л. Барьядаев

...тральна Комитедэй, ...ой заабаринуудые ...болон, республикын ...дай ажалшад та... хубаарилтые һай... зүбөөр ашаглаха ... хүдэлмэри хээ гэ...тэмдэглэнэ. Үнгэрһэн ...той сасуулбал ороо... 44 процентээр, та...—36 процентээр, ...кукуруза хоёр дахин...ороохото бобово урга...ахын ехээр абтаа.

...гүрэндэ ороохо ...үүлэн дүүргээ, ...долоон жэлэй дүрбэ...ноохо бэлэдхэхэ та... даабарие 22 ...лээ. Мяха, һү, үн...малай ашаг шэмэ ...зарим тэды ехэ

...тарялан болон ...хэрэгтэ һайн ...гэжэ энээн дээ...хахын аргагүй ...мэдүүлнэ. Манай... мэтэ үбһэ тэжээл ...һэн зандаа, малай ...хэхэ гүрэнэй түсэб ... тэрэшэлэн эбэртэ ...той тоо толгой оло...бари дүүргэгдээгүй ...адуу моридой тоо ...байха юм. Машина, ...ашаглаха талаар ...далнууд бии.

...абахада, нэгэ трак...476 гектар зөөлэн ...һэн байна. Харин ...гектар хэгдээ һэн. ...ямар тобшолол хэл...республикын хүдөө ...тэрэнэй гол һал...ехэ гээгдэлтэй. ...тта арга болом...дүүрэнээр хэрэглэ...һайнаар ашагла... хүдөө ажахын ...ургасые дээшэлүүл...шэмэ ехээр аба...тоо толгойе олошо... ёһотой тэмсэл дэл...

...лшэ үгээ үргэл...эрхэ байдалтай ...нуудай таряалангай ...бүхэнһөө адли бэшэ ...байһан тухай тодор...харуулаа.

...гуримшуулаг... жэл ямаршье бо...шалтагаангүйгөөр 27 ...таряалангай газарай ...Имагтал эзэн бусаар ...ойшолон гэжэ тайл...

...ынуудта эхэ мал, ...үсөөн, тиимэһээ ...олошоруулха хэрэгтэ

...гээгдэлэй гол шал...тагаанинь гэхэдэ, эхэ ...малай үхэл бо... жэл 20 мянгаһаа ... мал, 180 мянга ...ямаад, 37 мянгаһаа ...эхэ малай һубайр...эхэ мал бүхэн...69 хурьган абтаад, ...оройдоол 67 тугалынь, ... түлжүүлэгдэһэн

...Хяагтын, Зэдын, Бар...үйлэдбэриин управлени...совхозуудта мал...

...шэмэ ехээр абажа, ...ахын тула малые ...ехээр һааха, ноохо ...Энэ талаар ма...арга боломжонууд ...хэрэглэгдэнэгүй.

...үсхэбэрилхэ арга ...хүгаар хэрэглэгдэдэг ...ажахынуудай, жэ...совхозой дүй ...үүлһэб гэхэдэ, би...бэлэорой туршада ...болон үндэгэ ехээр ...байнабди.

...нүхэр Барьядаев кол...мүнгэн ажахын ...шалтагаануудые элир...32 совхозой 22-...түхэригэй гарза-...колхоз, совхозуудта ...багаар дээшэлнэ. ...ажалай түлөөһэн ...ургана, ажалта үдэр, ...болон мүнгэн зөөри ...урмашалагдана. Энээнэй ...хадаа хүдөө ажахын ...хүгаар хүтэлбэрилгэ, ...доторой арга болом...ашаглалга мүн

...элидхэлшэ 1963 ондо аб...уялгануудые дүүр...батай асуудалнууд

... хүдөө ажахын ...таряашадай үүс...800 мянган гек...үнгэрһэн жэлэй...гектараар ехэ ...ургамалнуудые, тэрэ ...ургамалнууд—580 ...370 мянган ...али үнгэрһэн жэ... гектараар ехэ ... гэжэ шиидхэ. ...ургамалай талмай ... болоно, хамта ... гектар болохо ...тэжээлэй кор-

неплодуудай талмай ургадхагдахэ. Тарилгын талмайе иигэжэ хубаарилһанай ашаар, хэрбээ гектар бүхэнһөө 9,2 центнер ороохо абаа һаа, хамта 31 миллион пүүдһээ ехэ гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 7 миллион пүүдээр ехэ ороохон абтаха байна.

Эбэртэ бодо малай тоо толгой 5,1 процентээр, тэрэ тоодо үнеэд—16,5 процентээр, хони, ямаад—15,8 процентээр, гахай—21,3 процентээр, шубууд—33 процентээр олошорхо юм. Колхоз, совхозууд 45,1 мянган тонно мяха, 121,5 мянган тонно һү, 4 мянган тонно ноохо, 20,6 миллион үндэгэ абахаар хараална.

Үйлэдбэриин бүхы управленинүүдэй, парткомуудай, районно Советүүдэй, бүхы колхоз, совхозуудай, партийна эхин организацинуудай үдэр бүриин хүдэлмэриин гол хараа шугам болбол абаһан энэ социалис уялгануудай дүүргэлтые хангахын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ хэрэг болохо ёһотой.

Үйлэдбэриин управлени бүхэн, колхоз, совхоз бүхэн, отделени, үйлэдбэриин бригада бүхэн квартал, һара бүхэндэ бэелүүлхэ тодорхой зорилгонуудаа хараалжа, түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, эдэ зорилгонуудаа дүүргэхын түлөө халуун тэмсэл эмхидхэхэ зорилготой.

Энэ жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын тула һайн эрхэ байдал байгуулагданхай. Колхоз, совхозууд нёдондонойхиһоо олон хурьга болон поршоонхонуудые абахань. Мянгаһаа олон шэнэ тракторнууд, 350 комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад техникэ республикадамнай үгтэхэ юм. Мүн ороохото ургамалнуудай үрэһэн хүсэд хаагданхай. Олон ажахынууд ороохото болон бусад ургамалнуудай үндэр ургаса абаха, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, техникэ зүбөөр ашаглаха дүй дүршэлтэй болоо.

Гэхэтэй хамта, социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон бэрхэшээлнүүд ушарха, тэдээниие шадамараар, эрид шууд дабаха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ һануулна. Мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэл олон ажахынуудта муугаар ябажа байһаниие элидхэлшэ баримтануудаар гэршэлэн харуулба.

Ойрын 45—50 үдэрэй туршада хабарай тарилгада жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхын тула колхоз, совхозуудай бүхы хүсэн элсүүлэгдэхэ ёһотой.

Зарим ажахынуудта мал ажалай талаар абтаһан уялганууд, илангаяа мяха, һү гүрэндэ худалдаха квартадай түсэб дүүргэхэ талаар гээгдэл ушараа. Илангаяа Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүд ехэ гээгдэлдэ оронхой. Тэрэшэлэн Түнхэнэй, Хориин управлениин колхоз, совхозууд һү абаха, худалдаха талаар хамагһаа гээгдэжэ ябана.

Энэ гээгдэл ямаршье шалтагаангүй гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Партиин обком, республикын Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ талаар шанга эрилтэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй урда шууд сэхээр табиха байна.

Түл абаха, тэдэниие һайнаар томо болгохо, малаа гарзада оруулхагүй гээшэ мүнөө үедэ эгээн шухала хэрэг болоно. Тиигэбэшье олохон ажахынууд адуу малаа гарзалуулһаар. Зорилго юуб гэхэдэ, ажахы бүхэндэ малай үхэл гарзые болюулха талаар зохихо хэмжээ абаха, фермэ, гүүртэ, отара бүридэ эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха шухала.

Үйлэдбэриин управленинүүд, тэндэхи партийна комитедүүд совхозуудай ямар шалтагаанаар ажахын жэлые гарзатайгаар дүүргэһыень, продукциин өөрынь үнэ сэнгэй дээшэлһые, мүнгэн олзо орохо түсэбэй юундэ дүүргэгдээгүй улэһые һайса шалгажа үзэхэ уялгатай. Тиигээд саашадаа гээгдэнги колхоз, совхоз бүхэнэй ажахые хүгжөөхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалха хэрэгтэй. Тиихэдээ ажалай түлөөһые гуримшуулха, ажалшадые материальна талаар урмашуулха асуудалда гол анхарал табигдаха зэргэтэй. Ажалай түлөөһэн хэды шанаан, ямар шанартай продукци абаһаарнь тогтоогдохо болоно.

Колхоз, совхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхэ гээшэ нэн түрүүн һалан назагай байдалтай эрид тэмсэхэ, хаа хаанагүй юумэндэ гамтайгаар хандаха, хэрэггүй юумэндэ үлүү гаргаша хэхэгүй, хүтэлбэрилхы, захиргаанай хүдэлмэридэ үлүү олон хүнүүдые барихагүй гэһэн удхатай. Эдэ бүгэдэдэ партийно-гүрэнэй хиналтын органууд туһалха гээшэ. Тэдэнэр гүрэнэй, хамтын зөөри үригшэдые тодоруулхаһаа гадна, саашадаа гүрэнэй, мүнгэн жасын журам хазагайруулха ябадал гаргуулхагүй гэжэ оролдохо ушартай.

Ажахын мүнөө үеын шухала харатүүдые амжалтатайгаар шиидхэхынгээ хажуугаар хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхэ гол шухала асуудалнуудые шэнжэлжэ, холын хараата хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлхо шухала. Нютагай, газарай хурьһэнэй, байгаалиин эрхэ байдалые харадаа абажа, ажахы бүхэндэ тарилгын талмайе ойрын жэлнүүдтэ ямараар хубаарилжа хэрэглэхэб гэжэ тодорхойлхо хэрэгтэй. Тиихэдээ шэнэ газар ехээр хахалха, байгша ондо адагынь 50 мянган гектар, ойрын гурбан жэлдэ 300 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ гэжэ оролдохо ёһотойбди.

Тэрэшэлэн уһалагдадаг газарые ургадхажа, хура бороо бага ородог манай республикын эрхэ байдалда тогтууритай баян ургаса абахын түлөө тэмсэхэ болонобди.

Мүн республикын зоно бүхэнэй илгаае харалсажа, ямар түрэлэй мал олоор үсхэбэрилхэ, һүрэгтэ хэды шэнээн эхэ малтай байха асуудалнууд тодорхойлогдохо ушартай.

Мал ажалай асуудалнуудаар тээсгэн болоһон научно-үйлэдбэриин конференциин абаһан дурадхалнуудые харадаа абалсажа, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство, республикын Госплан зоно бүхэнэй шэнжые тодорхойлжо гаргаха болоно. Жэшээнь, Улаан-Үдын, Кабанскын болон Түнхэнэй үйлэдбэриин управленинүүдтэ мал ажалайнь гол һалбари һү-мяханай мал үсхэбэрилгэ, тиихэдээ гахай олоор тэжээхэ хэрэг болоно. Тэрэнһээ гадна Кабанскын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдтэ шубууд олоор үсхэбэрилэгдэхэ гээшэ.

Хяагтын, Зэдын, Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдтэ эбэртэ бодо мал олоор үсхэбэрилхын хажуугаар гол һалбаринь хонин ажал байха зэргэтэй. Зэдын управлениин Захаамин тала ехэнхидээ мяха-һүнэй болон мяха үгэдэг мал үсхэбэрилхэ. Тиихэдээ адуу олоор бариха аргатай.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта шубуу олоор үсхэбэрилхын хажуугаар гол һалбаринь эбэртэ бодо мал, гахай үсхэбэрилгэ болохоор хараалагдана. Энэ зонын совхозуудта хонид олоор үсхэбэрилэгдэхэ юм.

Хориин үйлэдбэриин управлениин, Баунтын аймагай ажахынуудай гол һалбари эбэртэ бодо мал үсхэбэрилгэ болохо ушартай. Тиихэдэ Яруунын талада, Баунтда адуу олоор үсхэбэрилэгдэхэ, Хори, Хэжэнгэ талада эбэртэ бодо мал, хони үдхэлгэ гол һалбари байха.

Энэ һанамжа үшөө һайса шэнжэлэгдэхэ, али али талаһаа гүнзэгыгөөр харагдажа, ажахынуудта дурадхагдаха байна.

Гадна үйлэдбэриин управлени бүхэндэ ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахые бүхы талаарнь хүгжөөхэ түсэб хараалжа эхилхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Эдэ түсэбүүд дотор хүдөө ажахын һалбаринуудые ямараар зохилдуулан хүгжөөхэб, ажахынуудые ямар шэглэлтэйгээр хүгжөөхэб, ажахы дотор отделени, бригадануудые тусхай шэглэлтэй болгохо асуудалнууд хараалагдаха ёһотой. Эдэ түсэбүүдые зохёолгодо, түрүү дүй дүршэл, наукын туйлалтануудые ажахыда нэбтэрүүлгэдэ Буряадай туршалтын станци, хүдөө ажахын болон научна шэнжэлэлгын комплексно институдууд хабаадаха болоно.

Саашань элидхэлшэ ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудые, мэргэжэлтэд, бригадир, фермые даагшадые һайнаар һургаха, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда анхарха тушаа тогтоо. Биднэр хабарай тарилгын эхилтэр адагынь 5 мянган тракторист, комбайнерые һургажа гаргаха болонобди.

Элидхэлшэ үйлэдбэриин управленинүүдэй ажал ябуулгые шэнжэлэн харуулба. Мүнөө үедэ үйлэдбэриин управленинүүд колхоз, совхозуудай ажахые түсэблэхэ, финансын болон материально-техническэ талаар хангаха хэрэгые гартаа абанхай.

Хүдөөгэй партийна организацинуудайшье ажабайдалда нилээд хубилалта боложо байна. Үйлэдбэриин управленинүүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн партийна комитедүүд партиин урдын райкомуудһаа үндэһөөрөө илгаатай, гол анхаралаа колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулха уялгатай байна. Хүдөөгэй партийна организацинуудые иигэжэ хубилгаһанай ашаар олониитын дунда тэдэнэй ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри эрид һайжарха байһаниинь дамжаггүй.

Мүнөө үедэ эгээн шухалань юуб гэхэдэ, управлениин хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, инспектор-эмхидхэгшэһээ эхилээд главна мэргэжэлтэ хүрэтэрөө, үйлэдбэри дээгүүр ябажа, ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, хүнүүдые шэнэ дүй дүршэлдэ һургаха, фермэ, бригада, колхоз, совхозуудай ажал ябуулгые финансова болон ажахын талаар һайса шэнжэлжэ байха үүргэтэй.

Тиигэбэшье управленинүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунда юумэнүүд олон гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Суглаа зүблөө олоор зарлаха, саарһа эреэлхэ, бодото байдал шэнжэлэнгүйгөөр ехэ ехэ түсэб, хэмжээ ябуулгануудые хараалдаг хуушанай заншалые тэдэнэр хүсэд хаягүй байһаар. Эдэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ анхарал хандуулха шухала.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ гол зургаан гэжэ тоологдодог болоһон үйлэдбэриин управленинүүдэй үүргые дээшэлүүлхынгээ хажуугаар Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын хүдэлмэриие мүн лэ һайжаруулха хэрэгтэй гээшэ.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ хараалагдаһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула коммунист, комсомолец бүхэндэ, хүдөөгэй ажалшан бүхэндэ хүсэл зоригоо хүсэдөөр гаргаха эрилтэ табигдана. Тиимэһээ арад зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгуулалмжын хүдэлмэри эрид һайжаруулха, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала болоод байна.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, түрүү дүй дүршэл элишэлхэ хэрэгтэ хэблэл, радио харуулан ойлгуулха агитаци, түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха хэмжээнүүд хэрэглэгдэхэ ушартай.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшан бүхэнэй хэрэг мүн. Тиимэһээ эндээнэ багшанар, врач, культурна гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, арад зоной ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые хангадаг эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаха болоно. Энэ ехэ хэрэгтэ хүн бүхэн өөрынгөө хубитые оруулха уялгатай.

Хабарай хүдэлмэриин эхилхэһээ урда тээ колхоз, совхозууд тарилгадаа хэр бэлдээд байһанаа хоорондоо ябалсажа шалгалсаха ушартай. Энэ хадаа гээгдэгшэдые урагша татаха шухала арга боложо үгэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ тэрэниие управлени бүхэндэ хэрэглэхэ шухала.

Верховно болон нютагуудай Советүүдтэ болохоёо байгаа һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, хүдөөгэй ажалшадай политическэ болон ажалай дэбжэлтые зүбөөр хэрэглэжэ, мүрысөөнэй эршые улам шангадхаха хэрэгтэй. Энэ үедэ туйлагдаһан амжалтануудаа батадхажа, саашадаа шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гээшэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг мүн. Тиигэжэ Буряадай республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха болонобди.

Долоон жэлэй табадахи жэл һара хахадһаа ехэнхи саг үнгэрбэ. Урдамнай юһэн һара үлэнхэй. Теэд энэ үедэ хэхэ, бэелүүлхэ ажалнай тон ехэ байна. Тиимэһээ бултадаа эбтэй гэтэйгээр ажаллажа, урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэе гэжэ элидхэлшэ хэлээд дүүргэбэ.

**

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Хороших** түрүүшээр үгэ абажа, манай управлениин малшад, таряашад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд 1962 ондо хэһэн ажалайнгаа дүн согсолжо, мүнөө жэлдэ бэелүүлхэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга бэе дээрээ даажа абаа гэжэ мэдүүлбэ.

—Манай ажалшад үнгэрһэн жэлдэ 83 мянган гектар шэниисэ таряа һаа, мүнөө жэл тэрэнээ 98 мянган гектарта хүргэхэ зорилго табиба. Тиихын тула 8 мянган гектар шэнэ ба залуур газар ашаглагдаха. Дундаа зэргээр гектар бүриин 12 центнер ороохо таряан абтаха. Гүрэндэ 3 миллион пүүд ороохо худалдагдахаар хараалнабди. Манай түрүү ажахынууд, замаймнай залуурша бүри ехэ уялгануудые даажа абанхай,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Ажалшан бүхэндэ илангаяа хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ ажал хэрэгэй түлөө, абаһан уялгын дүүргэлтын түлөө шанга эрилтэ табидаг болохо тухай үгэ хэлэгшэ онсо анхаралаа хандуулаа. Ажалшадта ажалай, ажаһуудалай һайн эрхэ байдал байгуулха, тэдэнэй эрилтэдэ анхаралтайгаар хандаха шухала.

—Түсэблэлгэдэ нэгэ иимэ дутагдал бии,—гэжэ нүхэр Хороших үгээ үргэлжэлүүлнэ.—Ажахын жэлэй эхилһэн хойно бэшэ, харин урид ажахыгаа түсэблэхэ хэрэгтэй ха юм. Биднэр мүнөө февраль һарын эсэстэ 1963 оной түсэб табижа байнабди. Иигэжэ унжагайржа огто болохогүй.

Мухар-Шэбэрэй управлениин ажалшад 1963 ондо абаһан социалис уялгаяа нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэл.

Хориин үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь нүхэр **Ренчинов** үгэ хэлэбэ. Ажахын жэлэй дүн тушаа манай ажалшадай дунда дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо гэжэ тэрэ хэлэнэ. Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска управлениин ажалшадай уряалаар манай управлениин бүхы ажалшад хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абадаг болохын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоод, социалис уялга абаа. Тиигэжэ манай ажалшад коммунизм байгуулха агуухэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар эрмэлзэнхэй.

Саашань нүхэр Ренчинов управлениин совхозуудай таряалангай хубаарилгые шэнэдхэн һайжаруулжа, шаниисэ ехээр таридаг болохо тухайнь, хабарай хүдэлмэридэ бэлэдхэлэй ябаса тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

—1963 ондо Хориин управлени 1,4—1,5 миллион пүүд ороохо, 72,7 мянган центнер мяха, 162 мянган центнер һү, 10,3 мянган центнер ноохо гүрэндөө тушааха уялгатай. Мүн үнеэдэй тоо 17 процентээр, эхэ хонидой тоо—16,7 процентээр, гахай—31 процентээр олошоруулхаар хараална,—гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.—Иимэ ехэ дайшалхы зорилго дүүргэхын тула үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ шухала. Энээндэ биднэр мүнөө жэл онсо анхаралаа хандуулхабди.

Захиргаанай аппарадые сомор болгохо тухай нүхэр Ренчинов дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Управлени дотор энэ хүдэлмэри ябуулагдажа, нилээд ехэ гүрэнэй мүнгэн алмагдаа. Энэ хүдэлмэри саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ.

— Шэнэ совхозуудта анхарал ехээр хандуулагдаха ёһотой,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.—Хоридо соёл Культурын байшангууд, һургуулинууд, үхибүүдэй эмхи зургаануудые шэнээр бариха хэрэгтэй. Теэд энээниие манай управлени өөрынгөө хүсөөр шиидхэжэ шадахагүй, харин республикын правительствын туһаламжа хэрэгтэй.

—Манай управлениин ажалшад 1963 ондо абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо—гээд нүхэр Ренчинов үгээ дүүргээ.

Шубуу үсхэбэрилжэ, гүрэндэ ехэ мяха тушаадаг тухайгаа Кабанскын инкубаторна станциин директор нүхэр **Анохина** пленумдэ хөөрэжэ үгөө. Манай ажахы шубуу үсхэбэрилхэ хэрэгые туйлай ехэ удха шанартай дээрэ тоолодог. Мяха ехээр абаха асуудалые түргөөр шиидхэхын шухала арга боломжо хадаа шубуу үсхэбэрилгэ болоно. Хэрбээ 1960 ондо биднэр 1200 центнер шубуунай мяха гүрэндэ тушааһан байгаа һаа, 1962 ондо 4500 центнер тушаагаабди. Энэмнай гүрэндэ совхозой тушааһан бүхы мяханай 52,7 процентнь болоно. Мүн үндэгэн олоор тушаагдаа. Үндэгэнэй, шубуунай мяханай өөрынь үнэ сэн жэлһээ жэлдэ хямдарна гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Манай Кабанскын совхоз «75 ба 16» гэһэн дайшалхы зорилгые бүри мүнөө жэл дүүргэхэ уялга абанхай. Энээнэйнь нилээд ехэ хубинь шубуунай мяхан байха,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Власов** хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэхэ, машина, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха тушаа дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

—Хабарай тарилгые эмхитэйгээр, агротехническэ эгээл һайн болзорто дүүргэхын тула ажалай бүтээсые 30—40 процентээр дээшэлүүлхэ ёһотойбди,—гэжэ үгэ хэлэгшэ зорилго табиба.

Гэхэтэй хамта, олон ажахынууд хабарай тарилгада муугаар бэлдэжэ байна. Хабарай тарилга ойртоошье һаань, тракторнуудай оройдоо 59 процентнь, плуг болон сеялкэнүүдэй 70 процент, культиваторнуудай 37 процентнь заһабариһаа гаранхай. Энээнһээ гадна, заһабариһаа гараһан тракторнууд болон машинануудай 40 процент шахуунь дахинаа заһабарида орохо болонхой. Энэ ушар хадаа мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэхые эгээн шухала зорилго болгон табина.

Хабарай тарилгын үедэ түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлхэ хэрэгтэй. Имагтал тиигэбэл, хабарай халуун хаһые амжалтатайгаар үнгэргэхэ байнабди.

Механизаторнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ мүнөө гол анхаралаа хандуулха шухала. Юуб гэхэдэ, олон ажахынуудта трактористнууд дуталдана. Теэд механизаторай һуралсал олон газарта эмхигүйгөөр ябуулагдажа байна.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл, тракторнуудые ашаглаха талаар томскынхидой, омскынхидой дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, механизаторнуудта ажалай, ажаһуудалай һайн эрхэ байдал байгуулха тухай анхарха шухала.

—Хабарай шалгалтые эрхим һайнаар барихын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотойбди. Мүн манай түрүү хүнүүдые бүхы ажалшад мэдэжэ байха, тэдэнэй жэшээгээр ажаллаха ёһотой. Тиихын тула политическэ хүдэлмэриин дэлисые үргэдхэхэ, хүтэлбэриин онол аргые һайжаруулха шухала,—гээд нүхэр Власов үгээ түгэсхэбэ.

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь нүхэр **Баирбиликтуев** управлениингээ ажалшадай 1963 оной социалис уялга тухай пленумдэ хөөрэжэ үгэбэ. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажалшад 1963 ондо 70 мянган центнер мяха, 180 мянган центнер һү, 7855 центнер ноохо, 717 мянган центнер ороохо абаха зорилго урдаа табиба. Хамта нэгэ миллион пүүд ороохо гүрэндэ тушаахаар хараална.

Хяагтын ажалшадай абаһан энэ уялга ехэшье һаа, хүсэд дүүргэгдэмээр гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлнэ.

Саашань нүхэр Баирбиликтуев малай үбэлжэлгын ябаса тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Антоненко** үгэ хэлэхэ зуураа, 1963 ондо бэелүүлхэ тодорхой зорилгонууд тухайгаа хэлээ. Мүнөө жэл управлениин ажалшад 700 мянган пүүд ороохо, 50 мянган центнер хартаабха, 40 мянган центнер овощ, 40 мянган центнер мяха, 100 мянган центнер һү абахаар шиидээ.

—Манай ажалшадай дунда абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тиихэдээ коммунис ёһоной туһаламжа ажалшан бүхэн бэе бэедээ хүргэлсэжэ байха юм. Мүрысөөе иигэжэ эмхидхэхэдэ аша үрэ ехэтэй гэжэ манай дүршэл харуулна,—гээд үгэ хэлэгшэ хөөрэнэ.

Саашань нүхэр Антоненко ажахынуудые эрхилхэ талаар ушарһан дутагдалнууд тухай, тэдэниие усадхаха хэмжээнүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө.

Манай совхоз бүхы тракторнуудаа заһабарилжа дүүргээд, сеялкэ, плуг гэхэ мэтэ машинануудаа бүхыдэнь бэлэн болгохоёо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ комбайнууд заһабарилагдажа эхилээ,—гэжэ Торнин совхозой главна инженер нүхэр **Сафронов** үгэ хэлэхэ зуураа мэдүүлбэ.

Энэ совхоз өөһэдынгөө 55 трактор гүйсэд заһаад, зонын колхоз, совхозуудта туһалжа байна. Хэрбээ шухала хэрэгтэй частьнуудаар хангагдадаг байгаа һаа, бүришье олон трактор, автомашина заһабарилха аргатайбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Хабарай тарилгын эхилтэр «С-6» түхэлэй 12 комбайн, үбһэ хуряалгада хэрэгтэй болохо бүхы машинануудые заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн уялга совхозоймнай механизаторнууд абанхай гэжэ нүхэр Сафронов үгынгөө түгэсхэлдэ соносхобо.

Республикын һургуулинуудта эмхидхэгдэһэн һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай юу хэжэ байһан тухай, мүн үйлэдбэриин һуралсалые саашадань һайжаруулхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ гэгээрэлэй министр нүхэр **Дугаров** һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын һургуулинуудта үйлэдбэриин 226 бригада эмхидхэгдээд, тэндэ 12 мянган һурагшад ажаллаһан байна. Тэдэнэй хүсөөр 730 га кукуруза, 490 га хартаабха, 400-гаад гектар овощ ургуулагдаһан, 7 мянга гаран хонид харууһалагдаһан, 350 мянган шубуу үсхэбэрилэгдэһэн байха юм.

Тиигэбэшье республикын һургуулинууд бүри ехэ юумэ хэхэ, колхоз, совхозуудта хоёр-гурба дахин олон дальбараа дэгжээжэ үгэхэ аргатай гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Эдэ арга боломжонуудые хэрэглэхын тула колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һургуулинуудтай нягта холбоотой болохо, һурагшадай үйлэдбэриин бригаданудай хээрэ байха культстан түхеэрхэ шухала болоһон тухай тэрэ хэлээ.

Гадна хүдөөгэй һургуулинуудай 9—11 классуудта 1920 һурагшад хүдөө ажахын ямар нэгэн мэргэжэлтэй боложо гарахаар һуралсана. Энэ һуралсалай колхоз, совхозуудта айхабтар ехэ аша туһатай байбашье һаань, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд энээндэ анхарал бага табина. Жэшээнь, һургуулинуудта 90 трактор үгтэхэ байгаад, мүнөө оройдоо 18 трактор үгтэнхэй. Хүдөө ажахын бусад машинанууд орой байхагүй.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын мэргэжэлтэй болоод дунда һургуули дүүргэжэ гараһан һурагшадые хүдэлмэридэ оруулха тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарха болоно. Тиимэһээ һуралсалай дүүрэхэһээ бүри урид ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэдэ һурагшадтай хөөрэлдэхэ ушартай.

Саашань нүхэр Дугаров хүдөөгэй залуушуулай дунда үдэшын болон заочно һуралсал һайжаруулха тушаа тогтоо. Мүнөө үедэ эдэ һуралсалда оройдоо 2726 хүн хабаадана. Энэ һуралсал илангаяа Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленинүүдтэ муугаар эмхидхэгдэнхэй. Һуралсалай түрүүшын хахадта аяар 250 хүн һургуулияа хаяһан байна. Хойшолоо ажахын хүтэлбэрилэгшэд залуушуулай үдэшын, заочно һуралсалда анхарха бээ гэжэ үгэ хэлэгшэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Нялха малда гидропонно аргаар ногоо ургуулжа үгэхэ, тэжээлэй антибиотигуудые хэрэглэхэ, малда тэжээл буйлуулжа үгэхэдэ али тухай ашатайб гэжэ республикын ветеринарна албанай начальник нүхэр **Медведев** тодорхойгоор хөөрэбэ.

Үнгэрэгшэ январь һарада шубуудта гидропонно аргаар 34 тонно ногоо ургуулагдажа үгтөө. Энээнэй ашаар энэ жэлэй январь һарада нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу олон үндэгэ тахяа бүриһөө абтаа.

1962 ондо республикын колхоз, совхозуудта 53 тонно тэжээлэй антибиотигууд хэрэглэгдээ. Теэд тэрэнэй үйлэдбэрилгые бүришье үргэдхэжэ болохо байгаа. Энэ шухала зүйлнүүдые хэрэглэхэ гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд үшөөл һайнаар оролдоногүй.

Залуу малда ээдмэг, хүрэнгэ, аарса бэлэдхэжэ үгэбэл айхабтар ашатай байха һэн гээд үгэ хэлэгшэ саашань үргэлжэлүүлнэ. Һоломоо буйлуулжа малда үгэбэл, хэды ехэ тэжээл нэмэжэ хэрэглэгдэхэ бэлэй гэжэ тэрэ һануулба.

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Хахаловта үгэ үгтэбэ. Тэрэ партийна организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха шухала болоһон тухай тогтоо.

—Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын олонхи колхоз, совхозууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Теэд тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй түсэб дүүргэнгүй байхадаа һэнгэрхэеэшье болижо эхилээ,—гэжэ нүхэр **Хахалов** тэмдэглэбэ.

Зарим хүтэлбэрилэгшэд энэ жэлдэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэнгүй үлөөд, хойто жэлдэ ехээр тушаахабди гэжэ найдуулдаг. Теэд хойто жэлэй ерэхэдэ элдэб эсын шалтаг бариад, баһал мяха худалдаха түсэбөө дүүргэдэггүй заншалтай. Иимэ мэхэ гохо гаргадаг, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ябадалда эсэс табиха саг ерээ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон мэдүүлбэ.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, партийна организацинууд, партийна комитедүүд хүтэлбэрилхы кадрнуудта шанга эрилтэ табинагүй, тэдэниие гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхээр хүмүүжүүлнэгүй гээшэ. Имагтал һаалишадай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг лэ дээрэһээ үнеэдэй һү шэмэ биратай дээшэлнэгүй бшуу гээд нүхэр Хахалов үгээ дүүргэнэ.

Энэ жэлдэ тэжээлэй бобы болон кукурузын баян ургаса абахын түлөө ехээр оролдожо байһан тухайгаа Хяагтын «Родина» колхозой кукурузашан нүхэр **Дампилов** хөөрэбэ.

—Мүнөө гектар бүридэ 8 тонно шэбхэ гаргаад байнабди. Тарилгын эхилтэр га бүхэндэ 20 тонно хүртэхөөр наг шэбхэ гаргагдаха. Байгша ондо звеногой гэшүүд гектар бүриһөө 500 центнерһээ бага бэшэ кукурузын набша намаа абахын түлөө тэмсэжэ байна,—гэжэ нүхэр Дампилов хэлэбэ.

—Мяха абалгые жэлһээ жэл бүри дээшэлүүлхын тула, малай үхэл гарзада ородогые, эхэ малай олоороо һубайралгые болюулха хэрэгтэй,—гээд, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрэй орлогшо нүхэр **Тюменцев** үгөө эхилбэ.

Хэрбээ малаа гарзада оруулангүй, гүрэндэ тушаагдаха малые һайса шахан таргалуулаад байбал, республикын колхоз, совхозууд жэлдээ адагынь 42 мянган тонно мяха нэмэжэ абаха аргатай. Гадна ажахынууд гахай олоор үсхэбэрилжэ, мяха ехээр абаха арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэнэгүй.

Малай тоо олошоруулжа, мяха ехээр гүрэндэ тушаадаг болохын, мүн мяханай өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула малай һүрэгтэ эхэ малай тоо олошоруулха шухала болоно. Мүнөө республикын колхоз, совхозуудта 186900 эрье хонид бии. Хэрбээ эдэ эрьенүүдэй орондо эхэ хонидые барибал, жэлдээ хэды олон хурьгад абтажа байха гээшэб. Мүн үбэл эртэ гараһан хурьгадые тэрэ жэлдэнь томо болгоожо гүрэндэ тушаахаар.

Кабанскын совхозой дүй дүршэлһөө жэшээ абажа, ажахынууд шубуу олоор үсхэбэрилхэ аргатай. Республика дотор 10 томо инкубаторна станци бии. Хэрбээ тэдэниие хүсэдөөр хэрэглээд байбал, жэлдээ 8—9 миллион дальбараа гаргажа болохо. Тиимэһээ колхоз, совхозууд энэ жэлһээ эхилжэ дальбараануудые олоор абажа дэгжээхые оролдохо ёһотой.

Саашадаа үхэрэй мяха ехээр абадаг болохын тула тусхай мяханай фермэнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана. Һаалгадаг үнеэдээ хороонгүй нилээд олон үнеэдые тугалтайнь сүү байлгажа харууһалха дүй дүршэлые халан абамаар гээшэ гэжэ нүхэр Тюменцев пленумдэ хабаадагшадай анхаралые хандуулба.

Нютагуудай үйлэдбэриин управлениин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн партийна комитедүүдэй ажал ябуулгые шэнээр, аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ асуудалда КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын бюрогой идеологическа таһагые даагша нүхэр **Тихоненко** тогтобо. Управленинүүдэй парткомууд гол анхаралаа колхоз, совхозуудай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулха болоно. Баргажанай управлениин партком идеологическа хүдэлмэридэ туһалхаар колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта 5-6 хүнһөө бүридэһэн бригадануудые эльгээһэн байна. Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайжаруулжа, социалис мүрысөө оролдосотойгоор эмхидхэжэ эхилһэнэй ашаар энэ управлениин ажахынууд гүрэнэй түсэб урагшатайгаар дүүргэжэ захалаа.

Саашань нүхэр Тихоненко социалис мүрысөөе тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ, мүрысөөнэй дүн саг үргэлжэ согсолжо, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо хэрэгтэ партийна организацинууд гол анхаралаа хандуулха уялгатай гэжэ хэлээ.

Трактор, машинануудые, станогуудые заһабарилха тусхай заводуудай хэрэгтэй болоод байһан тушаа республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр **Ламброзо** эрилтэ табиба.

Хүдөөгэй комсомол, залуушуулай эдэбхи үүсхэлтэ ажал хэрэг тухай ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Мулонов** хөөрэжэ үгөө. Комсомол-залуушуулай бригадануудай хүсөөр үнгэрэгшэ жэлдэ 28 мянган тугал, 25,5 мянган хурьга, 13 мянган гахай, 30 мянган шубуу түлжүүлэгдээ. Комсомол-залуушуулай звенонууд кукурузын бараг ургаса абажа шадаа. Тэдэнэр 35 мянган гектар кукуруза тарижа, га бүриһөө 191 центнер ногоон набша намаа суглуулһан байна. Энэ жэлдэ хүдөөгэй комсомол-залуушуулай урда бүри ехэ ажал, зорилго табигдана гэжэ нүхэр Мулонов хэлэбэ.

Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, ажахы бүхэн абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын тула арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ, гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхэ тушаа онсолон тогтоо.

Һүүлээрнь зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар тусхай тогтоол абтажа, 1963 ондо республикын колхоз, совхозуудай бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдаа.

Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо баярай заседани болобо

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

агууехэ Ленинэй хүтэлбэреэр Германиин сэрэгүүдэй булюу ехэ хүсэнэй урдаһаа үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэжэ, февралиин 23-да Псков шадар тэрээниие горитойгоор диилэһэн байна. Дайшалхы энэ түрүүшын амжалтын туйлагдаһан үдэр Улаан Армиин бии болоһон үдэр гэжэ тоологдоно. Тиигэжэ Октябриин революциин туйлалтануудые аршалан хамгаалха, социалис Эсэгэ оронойнгоо ажалшадые хамгаалха үүргэтэй дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд интервентнүүдтэй тэмсэлэй гал дүлэн соогуур бии болоо.

Үлэсхэлэн, һандарал, үбшэ хамшаг—юуншье илалта туйлаха дура хүсэлые нугалжа шадаагүй. Залуу Улаан Арми ороной хүдэлмэришэд болон таряашадтай хамта интервентнүүдэй, сагаантанай хүлһэнэй сэрэгүүдые үй бута сохижо, манай орондо эсэргүүгээр империалистнуудай хэһэн түрүүшын томо зэбсэгтэ добтолгые сухарюулан, манай Эхэ ороной нэрэ хүндые, бэеэ даанхай байдалые хамгаалаа.

Соведүүдэй залуу республикын һаяхан тогтоод байхадань, тэрэниие дараха гэһэн империалистнуудай һэдэлгэ иимэ эшэгүүритэй муухайгаар буруу һүрэһэн байгаа.

Амгалан байгуулалтын үедэшье империалистнууд маанадые амар байлгахые хүсэдэггүй һэн гээд, Оборонын министр саашадань тэмдэглээ. Тэдэнэр хирэ хирэ болоод лэ, манай Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие зэбсэгээр орожо шалгажа үзэхые һэдэдэг һэн. 1929 ондо тэдэнэр КВЖД дээрэ иимэ һэдэлгэ хээ, удаань Японой сэрэгэйхидые хэрэглэн, 1938 ондо Хасан нуур шадар, 1939 ондо Халхын-Гол мүрэн дээрэ хорото аашануудые гаргаа. Эдэ бүхы сэрэгэй харата муухай аашануудайнь тэдэндэ угаа аягүй муугаар дүүрэһэниинь мэдээжэ.

Гэбэшье, империалистнууд эдээнһээ һургаал абаагүй. Тэдэнэр Советскэ Союзда эсэргүүгээр табиха хүсэнүүдые суглуулжа ородог байгаа. Энэ гэмтэ муухай политикань эсэсэй эсэстэ дэлхэйн хоёрдохи дайнда хүргэһэн байха юм.

Гитлерэйхидэй һужэрөөһэн дайн манай гүрэндэ, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ эгээн лэ бэрхэтэй шанга шалгалта болоһон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн манай Эхэ ороной урда тээнь хэһэн бүхы дайнууд сооһоо эгээн лэ хүшэр хүндэнь байгаа.

Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай договорые сахингүйгөөр, гитлеровскэ Германи манай орондо дай соносхонгүйгөөр, харата муухайгаар добтолон ороһон байгаа. Тэрэ халаа Советскэ Союзда эсэргүүгээр 190 дивизи, 5.000 шахуу самолёт, 3.500 гаран танк, 50.000 үлүүтэй томо буу болон миномедуудые хэрэглэһэн байна.

Дайсанай гэнтэ добтолон ороһонһоо уламжалан, манай орон болон армида угаа ехэ бэрхэшээл тохёолдоо. Гүрэнэй хилэ дээрэ байһан манай сэрэгүүд эзэрхэг түримхэйшүүлдэ баатарлигаар эсэргүүсэһэн болобошье дайсанай булюу хүсэнэтэй тэгшэ бэшэ тэмсэл хэжэ, хүнүүдэй, техникын талаар ехэ хохидолдо орожо, оронойнгоо гүн тээшэ сухариха баатай болоо һэн. Дайсад Совет ороной газарай нилээд ехэ хубиие эзэмдээд, тэрэнэй шухала түб газарнууд тээшэ дүгташажа байгаа. Манай орондо үхэлтэ аюул тохёолдоод байгаа һэн.

Сталинда һүгэдэн шүтэлгын хүндэ хүшэр эрхэ байдалһаа шалтагаалан, дайнай эхилжэ байхада бидэнэр урагшатүйдэһэн байгаабди гээд Оборонын министр тэмдэглээ.

Зүгөөр хүндэ хүшэр шалгалтанууд Совет ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы зоригые нугалаагүй, арадай дура хүсэлые, өөрынгөө үнэн зүб хэрэгэй илаха байһанда тэрэнэй хизаарлашагүйгөөр этигэлгые һуларуулаагүй. Коммунис партяар зоригжуулагдадаг, хүтэлбэрилэгдэдэг совет зэбсэгтэ хүсэнүүд байлдаануудай үедэ улам бүри ехээр бэхижэн хатуужаа. Тэдэнэр гитлеровскэ сэрэгүүдэй шанга сохилтонуудые тэсэхэһээ гадна, дайсаниие зогсоогоод, удаань тэрэниие хүсэдөөр диилэһэн байна.

Гитлеровскэ Германиие, империалис Япониие бута сохилгоһоо уламжалан, Польшодо, Румынида, Болгарида, Чехословакида, Югославида, Албанида, Венгридэ, Хитадта, Хойто Корейдэ, Хойто Вьетнамда арадай засагай илахада таарамжатай зохид эрхэ байдал бии болоо. Социализмын замда ороһон арадууд Совет Армитай суг ябажа, өөһэдынгөө газарые фашис богоолшодһоо сэбэрлээ. Энэ тэмсэлэй үедэ социалис гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондо адхарһан шуһаараа батадхагдаһан хэтэ үеын дайшалхы харилсаа холбоон тогтоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай илалта түгэлдэрөөр тэмсэлгэ манай орондо империализмын добтолгын хүсэдөөр буруу һүрэһые харуулна. Энэ илалта үшөө юу харуулнаб гэхэдэ, капиталис богоолшолгоһоо сүлөөрһэн арадай бараг дашагүй ехэ хүсэтэй байһые, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын тулада үзэгдөөгүй ехэ габьяа гаргажа шадаха байһые харуулна.

Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудай шэрүүн шанга туршалганууд сооһоо Соведүүдэй ороной арми бүри бата бэхи, хатуужаиги боложо гараа. Тэрэ халаа үнэхөөрөөл илагдашагүй бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүйе—коммунизмые байгуулжа байһан совет хүнүүдэй амгалан ажалые һэргэг хёрхоор хамгаалжа байдаг үнэхөөрөөл илагдашагүй арми болоо.

Һүүлшын арбан жэлэй турша соо манай зэбсэгтэ хүсэнүүд хүгжэхэдөө шанарай талаар урагшаа ехэ алхам хээ гэжэ Р. Я. Малиновский удаань хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай, Н. С. Хрущевой өөрынь үүсхэлээр болон хүтэлбэреэр буу зэбсэгэй, сэрэгүүдые эмхидхэлгын, сэрэгэй бүхы хэрэгүүдэй талаар угаа зоримгой ехэ хэмжээнэй революционно шэнэдхэлгэнүүд хэгдээ.

Промышленностиин, наука болон техникын талаар Советскэ Союзай угаа ехэ туйлалтанууд ороной дайшалхы хүсэ шадалай үндэһэ һуури болгошо шэнэ түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые—стратегическэ зорилго дүүргэхэ ракетнэ сэрэгүүдые байгуулха арга олгохоһоо гадна, харин ракетно-ядерна буу зэбсэгээр, орёо нарин электронно болон бусад шэнэ шэнэ техникээр бүхы түрэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые хангаха арга олгоо.

Советскэ Союзай болон бүхы социалис лагериин аюулгүй байдалые хүсэдөөр хангажа шадахаар тиимэ түхэл янзын хүсэтэ зэбсэгүүдые байгуулхын тулада сэрэгэй промышленностьда хүдэлдэг совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, техникүүд болон алба хаагшад оролдолго гаргана. Манай эрдэмтэд научно-техническэ хэдэ хэдэн һанал бодол хэлэдэг байха юм. Тэдэниие бодотоор бэелүүлээл һаа, буу зэбсэгэй дайшалхы шанарые нилээд ехээр дээшэлүүлхэһээ гадна, шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдые байгуулха арга олгохо байна. Энээнтэй тэн хүсэтэй зэбсэг дэлхэй дээрэ байхагүй болоно. Энээнэйнь түлөө тэдэнэртэ бултандань зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүхы личнэ составай зүгһөө маршал Малиновский гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

Манай буу зэбсэгэй хүсэ шадал тухай тогтоходоо, Оборонын министр иигэжэ хэлээ. Зуун мегатонно хүсэтэй термоядерна һомотой түби хоорондын гансахан лэ ракетэ хэдэ мянган дүрбэлжэн километр хэмжээтэй талмай дээрэхи сэрэгэй болон промышленна бүхы барилгануудые хүсэдөөр һандаргажа шадаха, энэ тусгаар ехэ хүсэтэ һомоной тэһэрэлгэһээ уламжалан, хэдэн зуу мянган дүрбэлжэн километр газар дайда дээрэ радиаци аюултай ехэ хэмжээтэйгээр дэлгэржэ болохо байна. Иимэ ракетэнүүд болон һомонууд манай Эхэ орониие, социализмын бусад оронуудые империалистнуудай добтолгоһоо найдамтайгаар хамгаалха хэрэгтэ һайнаар туһалхаһаа гадна, дэлхэйн шэнэ дай һужэрөөхые эрмэлзэдэг империалистнуудай амыень татана гээшэ.

Стратегическэ зорилго дүүргэхэ ракетнэ сэрэгүүднай һүүлэй үедэ ракетэнүүдһээ хамгаалха онол аргануудые амжалтатайгаар дабан гаража шададаг глобальна ракетэнүүдээр улам бүри ехээр хангагдана. Ракетэнүүдһээ хамгаалалгын хэршье хүсэтэй байгаа һаань, энэ ракетэ тогтон торонгүйгөөр үхэлтэ ашаае ошохо газарта абаашажа шадаха байна.

Манай хуурай газарай сэрэгүүд нилээд ехээр хубилаа. Тэрэ һүүлэй жэлнүүдтэ тоогойнгоо талаар нилээд ехээр үсөөрбэшье, дайшалхы шадабаринь һураггүй ехээр дээшэлһэн байха юм. Хэдэхэн километрһээ эхилээд, хэдэн олон зуун километр хүрэтэр зайда байһан газарта дайсанай ямаршье түхеэрэлгэнүүдые ядерна һомоор гэмтээжэ шадахаар оперативно-тактическа зорилго дүүргэхэ ракетэнүүд мүнөө хуурай газарай сэрэгүүдэй дайшалхы хүсэ шадалай үндэһэ һуури болонхой.

Хуурай газарай сэрэгүүдтэ танкнууд бүри олоор үгтэдэг болоо. Эдэ танкнуудайнь дайшалхы шанар бүри һайжаруулагдаа. Танкнуудай, самоходно-артиллерийскэ установконуудай тоогой болон шанарай талаар манай мотострелково, танкова дивизинүүд түрүү капиталис арминуудай иимэ дивизинүүдтэ орходоо һураггүй ехээр булюу байха юм.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада агаарай-десантна сэрэгүүд шанарайнгаа талаар горитойгоор хүгжөөгдөө. Тиигэжэ һайн зэбсэгтэй, десантнуудые буулгаха, ехэ ашаа ашаха шадалтай, түргэн ниидэдэг реактивна самолёдууд, вертолёдуудтай болонхой. Агаарай-десантна сэрэгүүд дайсанай ара талада холо ошоод, шухала даабаринуудые дүүргэхэ аргатай болоһон байна. Манай сэрэгэй-транспортна авиаци мүнөөнэй техникэ, тодорхойлбол ракетэ, танк, томо буу, бронетранспортёрнуудые иишэ тиишэнь абаашажа шадаха юм.

Ороноо агаарай аюулһаа хамгаалха сэрэгүүдэй зэбсэг, эмхидхэлынь һүүлэй арбан жэлэй туршада үндэһөөрөө хубилгагдаба. Эдэ сэрэгүүд агаарай аюулһаа хамгаалхаһаа гадна ракетнүүдэй аюулһаа хамгаалха аргатай болоо бшуу. Иимэ түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүд айхабтар шухала үүргэтэй болобо гээшэ. Тиигэжэ эзэрхэг түримхэйшүүлэй ядерна добтолгын шэнэ арга зэбсэгүүдтэй, мүн агаараар, замбуулин дайдаһаа тагнуул хэхэ ябадалтайнь тэмсэхэ шадабаритай болонхой.

Агаарай аюулһаа, ракетэнүүдэй аюулһаа хамгаалха сэрэгүүднай мүнөө үедэ социалис Эхэ ороноо ядерна добтолгоһоо найдамтайгаар хамгаалха бүхы шухала хэрэгсэлнүүдтэй.

Мүн һүүлэй жэлнүүдэй туршада Агаарай сэрэгэй хүсэнүүд ехээр хубилгагдаа. Сэрэгэй хуушарһан самолёдуудай орондо мүнөөнэй реактивна машинанууд табигданхай. Тэрэ тоодо холын зайда ниидэхэ абьяанһаа түргөөр ябадаг бомбардировщитууд бии болоо. Бомбардировщигой орондо ракетэнүүдые ашаад ябадаг тусхай самолёдууд хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Иимэ тусхай самолёдууд дайсанһаа угаа холо ябаад ракетно-ядерна сохилтонуудые тон мэргэнээр хэхэ аргатай юм. Тиихэ зуураа, агаарай аюулһаа хамгаалха дайсанай зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хоро хүргэжэ шадахагүй газарһаа ракетэнүүдые ашадаг эдэ самолёдууд буудадаг.

Далайн сэрэгэй флот мүн лэ ехээр хубилгагдаба. Мүнөө үедэ Далайн сэрэгэй флот хадаа гол түлэб үһан доогуур ябадаг болонхой. Элдэб классуудай үһан доогуур ябадаг онгосонууд Далайн сэрэгэй флодой гол хүсэниинь болоо. Гэхэтэй хамта Далайн сэрэгэй флодой үндэһэ һууринь атомна двигательтэй, ядерна һомотой ракетэ, торпедэнүүдээр зэбсэгжүүлэгдэһэн үһан доогуур ябадаг онгосонууд байна бшуу.

Үһан доогуур ябадаг онгосонуудһаа гадуур манай флодто ракетэнүүдые абажа ябадаг, онгосонуудые һалгадаг далайн авиаци шухала үүргэтэй болоһон байха юм. Энэ авиацимнай үһан дээгүүр ябадаг корабльнуудые, мүн үһан доогуурхи дайсанай онгосонуудые далай соогуур бэдэржэ олоод, үгы хэхэ аргатай.

Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд бүхыдөө мүнөө үедэ эгээ шэнэ ёһоной сэрэгэй техникэ, зэбсэгүүдээр хангагданхай.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые саашадань улам бэхижүүлхэ, эдэнэй дайшалхы шадабариие, саг үргэлжэ тон бэлэн байха ябадалые дээшэлүүлхэ тухай маршал Малиновский тэмдэглээ. Туйлай ехэ хойшолонтой термоядерна дайн байлдаае уридшалан сараха политика Коммунис парти, Советскэ правительство бэелүүлнэ гээд маршал Малиновский үргэлжэлүүлбэ. Уласхоорондын шанга хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха хэрэгые бэелүүлхын түлөө Советскэ Союз саашадаашье сэхэ шууд тэмсэхэ. Гэхэтэй хамта империализмын байгаа сагта, империалис гүрэнүүдэй буу зэбсэг хуряажа эхилээгүй байһан үедэ эзэрхэг түримхэй дайн байлдаан дайсадай талаһаа үүсхэгдэжэ болохо бшуу. Тиимэһээ бидэнэр хэзээ хэзээнэйхиһээ айхабтар һэргылэмжэтэй байха болонобди гээд маршал Малиновский мэдүүлбэ.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүднай Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые хёрхо һэргылэмжэтэйгээр сахин хаража, парти, правительствынгаа ямаршье захиралтые хэдыдэшье дүүргэхээр бэлэн. Тиимэл хадань коммунис обществын гэрэлтэ һайхан байшангые совет арад намдуун, найдамтайгаар бодхоохо аргатай болоно гэжэ маршал Малиновский элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлээ.

„Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ 3-дахи номер

КПСС-эй Буряадай обкомой идеологическа таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 3-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ гараба.

Блокнодой энэ номерто РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд Таисия Егоровна Синцова, Гомбо-Цырен Гончиковна Цыремпилова, Николай Степанович Бирюков, Александр Уладаевич Хахалов, Константин Лаврентьевич Барьядаев гэгшэдэй ажабайдалайнь намтар, ажал ябуулга тухайнь тодорхойгоор бэшэгдэһэн байна.

«Долоон жэлэй дорюун алхам» гэһэн гаршаг доро Буряад орондомнай хоёр һунгалтын хоорондо болоһон хубилалтын дүнгүүд тухай бодото тоо баримтанууд харуулагдана.

Хөөрэлдөө хэхэ материалнууд дотор Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр тухай эхэнэрнүүдэй республиканска соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Мироновагай статья, агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө «Хүн бүхэнтэй хөөрэлдэхэ» гэһэн Баргажанай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретариин орлогшо нүхэр Шаборовой хөөрөөн, «Агитационно хүдэлмэриин һонинууд» тус номерто оруулагданхай.

«Шэнэ зорилгонуудые дүүргэе» гэһэн механизаторнуудай, кукурузашадай, агрономууд болон механигуудай республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай абаһан социалис уялга номерой һүүлшын хуудаһануудта оруулагдаба.

Москвагай хубсаһанай модельнүүдые гаргадаг байшан басагад-пионернүүдэй болон һурагшанарай үмдэхэ шэнэ түхэлэй хубсаһа гаргаба. Тэрэ хубсаһые багшанарай олониитэ ба түрэлхид мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байна. Зураг дээрэ: басагадай үмдэхэ шэнэ түхэлэй хубсаһан харуулагдана. ТАСС-ай фотохронико.

Мүнөөдэр—шүүбэри

Республикымнай ниислэл—Улаан-Үдэ хотын ажалшад һүүлэй үедэ лотерейн биледүүдые олоор худалдажа абадаг болонхой. Үнгэрэгшэ жэлдэ Улаан-Үдын Советскэ, Октябрьска районуудай ажалшадай дунда 120 мянган түхэригтэ лотерейн билет тараагдаһан байгаа. Жэлэй туршада таба дахин болоһон тиражһаа 60 мянган түхэригэй шүүбэри городой ажалшадта түлэгдөө. Шүүбэринүүдтэ үнэтэй сэнтэй гэрэй хэрэгсэл болон бусад зүйлнүүд тудаа. Шүүбэринүүдэй дүн гаргахада, хоёр пианино, 4 мотоцикл, оёдолой 19 машина, 31 холодильник, хубсаһа угааха 36 машина, 53 ковер тудаһан байна.

Байгша оной февралиин 24-дэ болохо тиражай биледүүд хэдэн хоног урид наймаалагдажа дүүрээ. Ажалшадай дунда лотерейн билет тараалгада Советскэ районой пенсионернүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Пенсионер Никита Васильевич Тиртов гансаараа 800 түхэригэй билет ажалшадта худалдаа. Советскэ районой пенсионернүүд бүхыдөө гурба мянгаһаа дээшэ түхэригэй билет худалдаһан байна.

Городоймнай нөөсэлгын кассанууд, худалдаа наймаанай организацинууд байгша оной апрелиин 28-да Ленинград городто болохо хоёрдохи тиражай лотерейн биледүүдые ажалшадта худалдажа эхилээ.

А. Поломников.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика соомнай үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун хойноһоо һалхин һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 10—12, үдэртөө 4—6 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Февралиин 25—26-най үдэрнүүдтэ республика соомнай һулагүй үүлэтэй аад, саһан орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта һүниндөө 25—30, үдэртөө 7—12, урда аймагуудта һүниндөө 20—25, үдэртөө 2—7 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Такигдаагүй холын Каруи[...]

Японой энэ городто дэлхэйн хурдан солбон хүбүүд, басагад сугларжа, чемпионой нэрэ зэргэ буляалдаха юм. Февралиин 21—22-ой үдэрнүүдтэ эхэнэрнүүд, февралиин 23—24-дэ эрэшүүл хоорондоо мүрысэжэ эхилээ.

Энээнһээ урда тээнь Каруидзавын елүүр дээрэ гадаадын нэгэшье спортсмен ерэжэ мүрысөөгүй юм. Үзэсхэлэнтэ гоё газарта түхеэрэгдэһэн Каруидзавын елүүр ашаглалгада үгтэһөөр зургаан жэл болобо. Токио городой баруун хойто зүгтэ түхеэрэгдэһэн энэ елүүр дээрэ Японой спортсменүүд жэл бүри мүрысэжэ, оронойнгоо рекорднуудые шэнэлжэ байдаг. Жэшээнь, 1961 ондо энэ елүүр дээрэ ороной 67 рекорд шэнэлэгдээ юм.

...Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 500 метрэй зайда эхэнэрнүүд урилдаһан байна. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэ буляалдагшадай дундаһаа зургаан эхэнэр түрүү һууринуудые эзэлээ. СССР-эй түлөөлэгшэд Скобликова, Егорова гэгшэд энэ зайда 45,4—45,8 секунда харуулаа. Гурбадахинь—Швециин конькишан Якобсон болоно. Тэрэ хадаа энэ зайе 46,7 секунда соо гаталаа. Дүрбэдэхи, табадахи һууринуудые Воронина (СССР), Пил Хва Хан (КНДР) гэгшэд эзэлһэн байна. СССР-эй конькишан Колчина 46,9 секунда харуулжа, зургаадахи һуури эзэлээ. Тиихэдэ энэ зайда урилдал-
саһан Валентин[...]
секунда харуул[...]
Ехэ мүрысөө[...]
ци, Япон, ГД[...]
КНДР, Голланд[...]
Австрали, Монг[...]
34 шуран хурда[...]
шад урилдажа э[...]
Мүрысөөнэй [...]
500 метрэй зай[...]
нэрнүүд сооһоо [...]
ваһаа һайн саг [...]
доогүй. Тиигэжэ [...]
ва түрүүлээ. Мү[...]
хи үдэр 1500 ме[...]
даан болоо. Энэ [...]
ликова дахинаа [...]
зайе хоёр мину[...]
соо гаталаа. Тии[...]
урилдахадаа, ха[...]
очко абажа, дэл[...]
дэй дунда түрү[...]
ёһоороо эзэлбэ.

Тэрэшэлэн энэ [...]
шад сооһоо Вал[...]
фиништэ хоёрдо[...]
ерээ. Тиигэжэ тус[...]
кунда соо гатала[...]
на—2,25,1, Ван[...]
2.26,8, Колчина-[...]
ва—2.28,7 секу[...]
метрэй зайе гата[...]

Танигдаагүй [...]
ва хото айлшаар [...]
Союзай табан эх[...]
түрүүшын табан [...]
байна.

Заводой хүбүүд шадам[...]

Хоккей наадалгаар республикын түрүү һуурииин түлөө эхилһэн мүрысөөнэй дүүрэхэдэ, «Динамо», ПВЗ-гэй «Локомотив» командანуд аб адлихан очкотой болоһон байгаа. Эдэнэр түгэсхэлэй нааданда дахинаа уулзажа, харагшадаа һонирхуулаа. Нааданай эхилэн сасуу «Динамо» бүлгэмэйхид нүхэдтөө нэгэ шайба бэлэглэжэ, тэдэнээ тухашаруулна. Хоёрдохи хахадай эхилхэдэ ПВЗ-гэй команда арай шамай тоогоо тэгшэлжэ, наадаяа үргэлжэлүүлнэ.

Сэбэрээр, бэрха[...]
«Динамын» спортс[...]
шайба тэдэнэртээ [...]
...Нааданай гур[...]
заводой шамбайшу[...]
һоонь добтолго хэж[...]
гоно. Тиигэжэ наа[...]
эдэнэр үшөө 3 шай[...]
даяа 6:3 тоотойгоо[...]
сөөнэй дүн гаргада[...]
комотив» команд[...]
чемпионой нэрэдэ [...]

ЭЛДЭБ ҺОН[...]

ЗҮҮГЭЭР ХАДХАЖА АРГАЛНА

Далан хоёр наһатай врач Хэ Мин-лэ дүлии, дуу гаража шададаг болоогүй хүнүүдые хии һудаһыень зүүгээр хадхажа аргалдаг болоо. Тэрэнэй аргалһан 246 үбшэнтэнэй 86 хүниинь юумэ дууладаг, дуу гаража шададаг, 99 хүниинь бага зэргээр дуу гарадаг болоо, 20 үбшэнтэндэ энэ аргань туһалаагүй, тиихэдэ 44 хүн аргаяа хүсэд дүүргэнгүйгөөр орхижорхиһон байна. Эмнүүлэгшэдэй нэгэн—юһэ наһатай басаган зүүгээр хадхуулжа аргалуулха 16 сеанс дүүргээд байхадаа абяа дууладаг, дуу гаража шададаг болоһон байна. Хэ Мин-лэ гэгшын аргалжа эдэгээһэн хүнүүдэй олонхинь балшар
бага наһандаа эл[...]
үбшэнүүдһээ боло[...]
гаһаа уламжалжа [...]
хүнүүд юм. Түрэ[...]
раһан хүнүүдтэ ии[...]
ехээр туһалдаггүй [...]

МӨӨРТЭЙ «[...]

Тэмээнэй бүхэн [...]
суудай склад, хо[...]
нуудые эртэ урда [...]
гарадаг «лайнера[...]
дагалдаг амһарта [...]
байгаа гэжэ мэдэ[...]
бүхэнэй үүргые [...]
бусуудта, тэдэнэй [...]
бүхэлэгдэһэн газ т[...]
лон дүүргэдэг ба[...]
шөөр дүүргэгдэһэн [...]
тобусуудта заправ[...]
ута замда ябаха [...]

ХИЛЫН СААНАҺА

Мароккын газетэ СССР-эй амгалан үүсхэлые амаршална

РАБАТ, февралиин 22. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха тушаа хэлсээ хэжэ байһан 18 гүрэнүүдэй Комитедтэ Советскэ Союзай оруулһан проектдэ Мароккын газетэнүүд анхаралаа ехээр хандуулна. Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй ба Хойто Атлантическа договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хоорондо бэе бэедээ добтолхогүй тухай пактын проект Советскэ Союз тус Комитедтэ оруулһан байгаа юм.

Советскэ Союзай амгалан үүсэлые һайшааха зуураа, «Насьон Африкэн» газетэ иигэжэ бэшэнэ: бэе бэедээ добтололсохогүй тухай пактын баталагдаад байгаа һаа, буу зэбсэг хуряаха ба ядерна зэбсэг туршалгые хорихо асуудал шиидхэгдэхэ һэн.

Уряал һайшаагдаба

ТОКИО, февралиин 22. (ТАСС). Бүлэг совет эрдэмтэдые энэ жэлдэ Япондо ошохые уриха гэһэн Японой научна соведэй шиидхэбэриие Японой правительство һайшааба. Энэ уряалтай холбоотой гаргашануудые парламентда баталһанайнь һүүлээр Японой научна совет СССР-эй Наукануудай академидэ уряал эльгээхэ юм.

Японой эрдэмтэд хадаа Советскэ Союзһаа ерэхэ өөһэдынгөө ханинарые Токиогой, Осакын ба бусад городуудай хуушанай университедүүдтэй ба ороной научно-шэнжэлэлтын институдуудтай танилсуулха хүсэлэнтэй байна.

Америкын залуушуул сэрэгэй авантюрада дурагүйдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 22. (ТАСС). Америкын бүлэг залуушуул Майамида (Флорида) Кубын контрреволюционернүүдэй штаб-байрын хажууда һахюул табиба. Энэ һахюулда хабаадагшад «Бидэнэр дайнда эсэргүүсэнэбди», «Латинска Америкые далай дээгүүр абаашагдадаг ябаган сэрэг бэшэ, харин эб найрамдал абаржа шадаха» гэһэн бэшэгүүдтэй ехэнүүд плакадуудые гартаа барижа ябаа.

Кубын галзуурһан контрреволюционернүүд тэдэ залуушуулые тойрон, хашхаралдан, тэдэниие шулуудажа ороо. Тиигэбэшье, залуушуулай харуул тэдэнһээ айгаагүй, тэрьедэжэ арилаагүй Тиихэдэнь һамаргаан болуужа гэжэ айһан полициинхид оролсожо эхилээ. «Кубын эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдэй» полициинхидыешье шулуугаар шэдэжэ эхилхэдэнь, полициинхид дубинкануудаараа тэдэниие сохижо ороо.

Сенатор Додд ямар юумэндэ һанаагаа зобоноб?

ВАШИНГТОН, февралиин 22. (ТАСС). Хэрбээ США-гай мүнөө табижа байһан эрилтынгээ ёһоор, ядерна туршалгануудые хорихо тухай договор баталаа һаань, тэрэнииень конгрессто баталуулхагүйн тулада бүхы шадаха юумэеэ дууһыень хэхэб гэжэ сенатор Додд (Коннектикут штадай демократ) сенатда мэдүүлбэ. «Иимэ договор баталалга хадаа нейтронно бомбонуудые, ракетын урдаһаа табидаг ракетэнүүдые Холбооото Штадуудта зохёон байгуулха хэрэгтэ һаад хэхэ байна» гэжэ Америкын сенатор һанаагаа ехээр зобожо байнхай.

Хүндэлэл ба баяр хүрг[...]

БЕЛГРАД, февралиин 22. (ТАСС). «Народна арми» гэжэ газетэ Совет Армиин 45 жэлэй ойдо зорюулһан редакционно статья хэблэн гаргаба. Совет Армиин яажа байгуулагдаһан тухай, тэрэнэй ябажа гараһан ехэ ба алдарта зам тухай статья соо хэлэгдэнэ. «Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ эгээн ехэ, эгээн хүндэ хүшэр шалгалтанууд Советскэ Армиин ба бүхы совет хүнүүдэй хубида хүртөө. Антигитлеровскэ коалициин фашизмын хүсэндэ эсэргүү тэмсэлэй үе соо Совет Арми эгээн ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа» гэжэ тэрэ статья тэмдэглэнэ.

Совет арад хадаа өөрынгөө обороные бэхижүүлхын тулада ехэ зөөри гаргашална, тэрэ ехэ хүсэниинь
ганса Советскэ Союз[...]
рэгтэ бэшэ, харин [...]
дэлхэйе бүхыдэнь х[...]
тэ туһална гэжэ тэ[...]
нэ.

«Югославиин ара[...]
ветскэ Союзай ар[...]
хоюуланайнгаа да[...]
гээр хэһэн дайнда х[...]
хаһанаа мүнөө [...]
оруулжа байна. Ю[...]
дээрэ ами наһаяа [...]
Армиин сэрэгшэдэй [...]
баяр хүргэн, хүнд[...]
байнабди. Ехэ һа[...]
рамдуулан, Советскэ [...]
виин арадууд үнэн [...]
шална»,—гэжэ «На[...]
зетэ бэшэнэ.

Турциин парламент[...] наншалдаан болобо

СОФИ, февралиин 22. (ТАСС). Февралиин 20-до болоһон Турциин парламентын заседани һунгагдаһан сагһаа хойшо болоһон бүхы заседанинуудһаа эгээн шууяатай байба. БТА агентствын корреспондент Анкараһаа иигэжэ мэдээсэнэ.

Зарим тэды амнисти хэхэ тухай хуулиин проект хэлсэжэ байха үедэ арсалдаан гаража эхилээ юм. «Үнэн зүбые баримталдаг парти» гэдэгэй оппозиционно түлөөлэгшэд урдань Мендересэй зонхилогшод байһан хүнүүдые гүйсэд амнистилха эрилтэ табяад, өөрын хуулиин проект оруулаа юм. Гүйсэд амнисти хэжэ, тэдэниие түрмэһөө табиха тухай эрилтые бусад партиин зарим депутадууд дэмжэһэн байгаа. Тиихэдэнь арадай-республиканска партиин депутадууд эрид буруушаажа эхилээ.

«Шэнэ Турциин [...]
депутадууд «Үнэн [...]
даг партиин» депу[...]
арадай-республикан[...]
путадта гар на[...]
жо ороод, шадал м[...]

Премьер-министр [...]
дуудые намдуулха [...]
хо гэжэ хоёр дахин [...]
на. Һүүлэй һүүлдэ [...]
шэ гэмтэ ябадалай [...]
лэгшэдтэ зарим тэ[...]
тухай правительств[...]
лиин проект олон[...]
лагдаба.

Редактор
Ц. Ц. Ц[...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленин[...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редак[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни [...] —24-74, сельского хозяйства—47-59, советского [...] и культуры, литературы и искусства—34-05, пром[...] транспорта, информации—33-14, писем и рабсель[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгал[...] Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерств[...] Бурятской АССР.
Н00358. За[...]